

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Nan-Ioan
Str. A. Sever 27
Sibiu

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 149

SIBIU

1 și 15
iunie

Nr. 21—24

2001

Praznicul Rusaliilor — Taina întemeierii Bisericii celei una*

Nu am de gând să vă țin o cuvântare lungă, dar așa vrea totuși să spun cât de însemnată este în Biserica noastră această zi: Pogorârea Sfântului Duh, peste Sfinții Apostoli, Cincizecimea sau Rusaliile.

Este un fel de încercare de zidire și de înmulțire a creștinismului, pentru că, iată, ne aflăm acum la zece zile după Înălțarea Domnului și la cincizeci de zile de la Învierea Domnului și, fiind într-o zi ca aceasta la Ierusalim, am luat cunoștință toți de existența Sfântului Duh. Știam și mai de mult acest lucru, de la Botezul Domnului (Fapte 1, 5).

Intr-o zi ca aceasta, se face cunoscut oamenilor în mod clar, declarat, că există și Duhul Sfânt, acela care vrea să reverse peste toți cei aleși, Harul lui Dumnezeu: „Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt și au început să vorbească în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi” (Fapte 2, 4). Cei care-i ascultau, deși erau de foarte multe naționalități, „din tot neamul de sub cer”, scrie autorul Faptelor Apostolilor, locuitori din Capadochia, Pont și din Asia, Egipt, Siria, etc. ..., toți îi înțelegeau. E mare lucrul acesta. Știm că în acea zi s-au botezat circa trei mii de suflete, întemeindu-se astfel în chip

văzut Biserica lui Hristos. Prăznuind Pogorârea Sfântului Duh, prăznuim taina Bisericii celei una, sfântă, sobornicească și apostolească, temeluită în

* Cuvânt la Rusali, rostit în Biserica din Valea Aurie — Sibiu, cu ocazia hramului, la 3 iunie 2001.

jertfa de pe Cruce a Fiului lui Dumnezeu cel întrupat. De aceea noi serbăm această zi, îndeosebi, ca zi în-

(Continuare în pag. a 2-a)

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

P.S. Justinian Chira al Maramureșului și Sătmărilor - octogenar

Prinos de cinstire

Aniversarea împlinirii a 80 de ani de viață, ne oferă prilejul plăcut de a-i adresa Prea Sfinției Sale JUSTINIAN CHIRA, Episcopul Maramureșului și Sătmărilor, cele mai alese urări de sănătate și fericire, precum și noi împliniri arhieriești în slujirea sfintei noastre Biserici și a poporului român celui binecredincios de pe binecuvântatele plaiuri ale Maramureșului și Sătmărilor.

Chemat de Dumnezeu să păstorească turma cea cuvântătoare, mai întâi ca episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, alături de venerabilul arhiepiscop Teofil Herineanu, iar din 1990 ca episcop titular al nou-reînființatei episcopii a Maramureșului și Sătmărilor, Prea Sfințitul JUSTINIAN s-a identificat întru totul cu năzuințele păstorilor săi și a lucrat „cu timp și fără timp” la păstrarea credinței străbune, la temeluirea unei vieți bisericesti și culturale autentice, pe deplin ancorate în realitățile societății românești contemporane.

A slujit Biserica lui Hristos vreme de 60 de ani, punându-și toată priceperea sa în slujba unității de credință și de neam, a românilor ortodocși din această parte de țară.

A slujit altarul străbun cu toată dragostea și dăruirea, dar în același timp a slujit și semenilor săi aflați în suferințe sau în încercări, mai ales în vremurile pe care le trăim.

Acum la împlinirea celor 80 de ani de viață, chipul vlădiciei JUSTINIAN ne insuflă tuturor dragostea față de Dumnezeu, credința neștirbită, iubirea față de pământul strămoșesc, evlavvia și slujirea jertfelnică a Bisericii și a Patriei.

La ceas de sărbătoare ne alăturăm și noi bucuriei Eparhiei Maramureșului și Sătmărilor și îi facem urări de ani mulți cu pace, cu binecuvântare și cu spor duhovnicesc în numele ierarhilor, al preoților și al credincioșilor din Mitropolia Ardealului.

Intru mulți și fericiti ani!

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

La ceas aniversar

Cu ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu, arhiepiscopul Maramureșului și Sătmărilor, P. S. JUSTINIAN CHIRA, împlinește venerabila vârstă de 80 de ani.

Este o vârstă și o culme la care nu mulți sunt cei învredniciți să ajungă și o vârstă cu care nu prea mulți se pot bucura de realizările lor de excepție.

Prea Sfințitul JUSTINIAN CHIRA a fost ales de Dumnezeu din fragedă tinerețe să-i slujească lui Hristos și Bisericii Sale, mai întâi ca monah, apoi ca preot și 27 de ani ca arhieru.

A bătut de mic copil la poarta mănăstirii Rohia din ținutul de legendă al Maramureșului, fiind primit ca frate de vrednicul de pomenire stareț Nifon Matei, un om ales cu o viață sfântă.

A străbătut toate treptele ascultării și slujirii călugărești, până la cea de ieromonah, de arhimandrit și de stareț, treapta în care a depus o muncă jertfelnică și stăruitoare pentru bunul mers al mănăstirii Rohia, cât și la păstrarea dreptei credințe în sufletul credincioșilor maramureșeni.

A trecut prin multe încercări și greutăți, dar întotdeauna a răzbit prin încrederea neclintită pe care o avea în Dumnezeu și în Măica Domnului, față de care nutrea o evlavvie deosebită.

Impus în ochii tuturor ca un bun gospodar și ca un slujitor desăvârșit, a fost ales de Sfântul Sinod în luna iunie a anului 1973, la recomandarea arhiepiscopului de atunci Teofil Herineanu, ca episcop-vicar.

Vreme de 17 ani, Vlădica JUSTINIAN a lucrat la Cluj cu mult spor duhovnicesc, cercetând aproape toate parohiile și filiile Eparhiei, slujind, hirotonind preoți și diaconi, binevestind cuvântul lui Dumnezeu, târnosind biserici, și toată această lucrare a făcut-o cu dăruire și cu conștiința că a fost che-

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RAȘINĂREANU
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

Bucurie pentru copilăria fericită. Întristare pentru soarta copiilor năpăstuiți*

„Cine nu va primi Împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea” (Marcu 10, 15).

„Iubiții mei,

În viața fiecăruia dintre noi există perioade distincte în care locul și rolul nostru este circumscris într-o arie specifică de vârstă și activitate.

Pentru vârsta copilăriei specifică este inocența, expresie a purității sufletești la care face referire și Mântuitorul Iisus Hristos prin cuvintele: „De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor” (Matei 18, 3).

Copilăria este vârsta biologică caracterizată prin stare de liniște, lipsă de griji, la care se adaugă dragostea cu care copiii trebuie să fie înconjurați de părinți, Școală, Biserică, societate, de toți factorii interesați în instruirea, educarea și formarea lor. Numai într-o asemenea ambianță putem realiza climatul sănătos în care ei trebuie să trăiască și să se dezvolte.

Copilăria este asemenea stării paradisiace, copiii bucurându-se de dragostea părintească și împărțind-o în aceeași măsură, precum era în Rai comuniunea de dragoste a omului cu Dumnezeu. De aceea, Sfânta Scriptură aduce adesea în prim plan copilul, viața lui și grija pentru el, iar prin Întrupare, Mântuitorul, ca Prunc, a devenit simbolul copilăriei.

Importanța acestei etape de viață a determinat ca la nivel mondial să se consacre o sărbătoare copiilor din întreaga lume, care să aducă în prim plan toate aspectele de viață, educare, formare și conturare a personalității lor.

1 Iunie — Ziua Internațională a Copilului — evidențiază, și la acest început de secol și de mileniu, tocmai preocuparea pentru soarta copiilor lumii, exprimând bucuria pentru cei cu o copilărie fericită, dar și îngrijorarea pentru soarta celor năpăstuiți.

Starea normală a copilăriei este aceea de inocență, de manifestare a dragostei, de joacă, de fericire. Toate acestea exprimă lipsa de griji, totala detașare de orice constrângere și încorsetare socială, pe care copilul nu le realizează, toate acestea fiind preluate de cei cărora le revine protejarea lui. De aceea, el își revărsa, prin zâmbetul și jocul său, dragostea față de cei care îl îngrijesc și în același timp este receptiv la tot ce este în jur, integrându-se într-o comunitate specifică, în devenire, bazată pe valori care îi asigură ordinea și armonia.

Apreciem că, în general, toți factorii antrenati în acest proces manifestă interes și preocupare pentru soarta copilului.

Adesea se manifestă însă reversul, în care unii copii, din păcate tot mai mulți, nu se bucură de aceste condiții, iar dragostea și grija pentru ei sunt înlocuite cu violența.

Violența, întâlnită cel mai frecvent sub

forma bătăii, a constrângerilor în plan moral, a umilințelor de tot felul, nu trebuie să-și aibă locul în creșterea și educarea copilului. Dacă se vorbește de dragoste părintească, etalon valoric în relația părinte-copil și nu numai, este de neconceput ca aceasta să fie înlocuită cu violența.

Manifestările violente au urmări grave asupra copilului. Vătămirile corporale, traumele psihice, suferințele de tot felul, umilința și minimalizarea reprezintă îngrădirea drepturilor legitime ale copilului și determină formarea unui copil fără personalitate, dezorientat, speriat, care nu-și poate valorifica posibilitățile sale native de dezvoltare armonioasă și echilibrată.

Oare cei care manifestă violență față de copii se uită mai întâi în ochii lor, sau au propriii ochi întunecați de furie? Realizează ei disproporția dintre forța fizică și condiția firavă a copilului, iar în furia dezlănțuită înțeleg spaima și neputința celui lipsit de apărare?

Intr-o asemenea situație, atitudinea celui care recurge la astfel de mijloace este sub condiția umană, antrenând și copilul într-un asemenea climat, determinându-l să devină și el rău, dușmănos, nesociabil și instrăinat de preocupările specifice vârstei și devenirii sale.

Creștinismul este religia dragostei, Mântuitorul Iisus Hristos este chipul blândeții și, prin Biserică, învățătura Sa urmărește să realizeze pe pământ „pace și între oameni bunăvoire”, iar atunci când El a zis „Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor” (Matei, 19, 14) a avut în vedere ca ei să fie primii beneficiari ai acestei stări de pace și bunăvoire.

Iată de ce, în numele acestor valori, chemăm pe cei cu inima împietrită să-și deschidă sufletul și să convertească împietrirea inimii în dragostea pentru copii, întunecarea minții în lumina pe care să o reverse asupra lor și răutatea, care nu se justifică, în bunătate și înțelegere și să ia aminte la cele spuse de Mântuitorul: „cine va sminti pe unul dintre aceștia mici care cred în Mine, mai bine ar fi să i se atârne de gât o piatră de moară și să fie afundat în adâncul mării” (Matei 18, 6).

Reflectând asupra acestor lumini și umbre în viața copiilor, cu nădejdea că lumina va birui întunericul, dorim ca Ziua Copilului să fie prilej de bucurie pentru toți copiii țării și ai lumii, să fie ziua liniștii sufletești atât pentru cei care au fost violențați, cât și pentru cei ce au recurs la violență, să fie într-adevăr o sărbătoare închinată copilului, inocenței și dragostei pe care el le exprimă.

Îmbrățișându-Vă cu dragoste, doresc tuturor copiilor viață liniștită și lipsită de griji și rog pe bunul Dumnezeu să binecuvinteze strădaniile celor care manifestă grijă față de copii și să reverse peste toți harul Său și dragostea Sa nemărginită.”

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

* Mesajul Prea Fericitului Părinte Teoctist adresat cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului.

Pe urmele Sf. Apostol Pavel Călătoria Papei Ioan Paul al II-lea în Grecia, Siria și Malta (4—9 mai 2001)*

Papa Ioan Paul al II-lea a întreprins, între 4—9 mai a.c., o călătorie-pele-riaj pe urmele Sf. Apostol Pavel, ca semn de pioasă cinstire a memoriei Apostolului neamurilor.

Astfel, vineri, 4 mai a.c., la orele amiezii, s-a revărsat pontif a sosit la Atena și a fost primit la palatul prezidențial de către Dl. Kostas Stephanopoulos, președintele Republicii Elene, care i-a

adresat oaspetelui un cuvânt de bun venit.

Răspunzând, papa a arătat că dat fiind evenimentul împlinirii a două milenii de la Nașterea Mântuitorului Hristos, a dorit să marcheze acest moment făcând un pelerinaj la locurile legate de istoria mântuirii. Acest pelerinaj a cuprins Sinaiul și Țara Sfântă și a fost legat de Sărbătorile Crăciunului.

De această dată, scopul întâistătorului Bisericii romano-catolice a fost acela de a călca pe urmele Sf. Apostol Pavel „a cărui

importantă figură domină cele două mii de ani de istorie creștină”.

La Atena, Sf. Pavel a întemeiat una dintre primele comunități creștine. Tot aici a angajat el un dialog între mesajul creștin și cultura elenistică. „Acest dialog a modelat în mod decisiv civilizația europeană”.

În continuare, papa a omagiat poporul grec și a reliefat aportul excepțional al acestuia la răspândirea

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. prof.
DUMITRU ABRUDAN

* Informații preluate după „L'Osservatore Romano” nr. 19/8 mai, 20/15 mai și 21/22 mai a.c.

2. PRIMUL PATRIARHAT ȘI DESTITUIREA

Căutarea unui candidat pentru scaunul patriarhal al Constantinopolului, de acum vacant, nu a fost deloc ușoară. În cele din urmă, s-a ajuns la un compromis și alegerea a fost făcută în favoarea lui Fotie. El s-a găsit dispus și pregătit să accepte condițiile cerute de către Ignatie la demisia sa și astfel, (în perioada noiembrie/decembrie) înainte de Crăciunul anului 858 (nu 857 precum susține Hergenröther), Fotie a putut primi hirotonia și instalarea ca nou patriarh al capitalei imperiului. Cu toate că înainte de acest eveniment Fotie nu a fost nici călugăr și nici cleric, a putut direct din starea de laicat să urce pe cea mai înaltă treaptă a slujirii bisericești. În șase zile a primit consacările necesare până în treapta de episcop.¹

Hergenröther propune următoarele date: în prima zi (20 decembrie) Fotie a fost tuns în cinul monahal, a doua zi a fost hirotesit în treapta de lector (citet), a treia zi în cea de subdiacon (hypodiacon), a patra zi a fost hirotonit diacon, a cincea zi preot, iar în ziua de Crăciun (25 decembrie) a fost consacrat în treapta episcopală. Probabil această sărbătoare a fost aleasă special, tocmai pentru că, în urmă cu 73 de ani, unchiul lui Fotie, Tarasie, fusese hirotonit episcop și instalat ca patriarh al Constantinopolului.²

Hirotonia aceasta grăbită stătea însă în contradicție cu prevederile canonului 13 al sinodului de la Sardica (342/343), conform căruia, numai un preot cu o oarecare vechime în treapta sa putea să devină episcop. Canonul acesta nu a fost însă receptat ca atare în Bizanț.³ Hirotoniile foștilor patriarhi ai Constantinopolului, Pavel al III-lea (886), Tarasie (784) și Nichifor (806) s-au ivit tot în momente de criză ale Bisericii, ca acesta, și astfel, ei au putut direct din oficiul sau starea de laicat să accedă la cea mai înaltă demnitate sacerdotală.⁴

Ca și episcopi consacrați, Fotie a ales doi episcopi aderenți ai grupării ignatiene (și nu pe Petru de Sardes și Evlampie de Apmecia, aderenți ai săi, precum susțin unii istorici) și pe arhiepiscopul Grigorie Asbestos al Syracusei. După toate probabilitățile însă, acesta nu a fost consacratul principal, ci numai participant. Consacrații trebuia să fie, conform unui vechi obicei, deja statornicit ca drept, mitropolitul de Herakleia, sau în lipsa acestuia, întâistătătorul scaunului Cezareei Capadociei; este foarte posibil, ca unul dintre cei doi episcopi ignatieni să fi fost purtătorul unuia dintre aceste două titluri.⁵

În ceea ce-l privește pe Asbestos, trebuie menționat faptul că, depunerea nefondată și condamnarea lui de către patriarhul Ignatie, nu a fost de prima dată recunoscută de către Roma. Deoarece el se adresase însă Romei, în baza dreptului de apel existent, trebuie să luase depunerea sa în mod serios, nerecunoscând, desigur, măsura îndreptată împotriva lui. Decizia definitivă a Romei s-a lăsat însă

Între Roma și Constantinopol: Sf. Fotie, Patriarhul Constantinopolului — o viață, o istorie, un destin (II)

așteptată mai mult de zece ani, iar teoria conform căreia, Asbestos ar fi fost considerat în acest timp de către Roma ca depus și excomunicat, este mai mult decât îndoielnică (și neacceptată de cercetările recente), el exercitându-și pe mai departe prerogativele sale episcopale, fiind nestingherit de nimeni.

În felul acesta, Fotie s-a putut vedea salvat din punct de vedere canonic. Afrontul a rămas însă în orice caz, pentru ignatienii radicali. Întrebarea care se ridică este aceea dacă, nu cumva potrivit lui Ignatie au fost de acord cu alegerea lui Fotie numai sub condiția participării lui Grigorie Asbestos la actul hirotoniei. În orice caz, extremiștii rigoriști, membri ai fracțiunii monahale studite, nu au fost de acord atât cu demisia forțată a lui Ignatie, cât și cu înlăturarea Teodorei de la putere, evenimente pe care ei le-au considerat și interpretat drept persecuție religioasă, căutând în felul acesta să arunce întreaga răspundere a celor întâmplătoare nu atât asupra lui Bardas, cât asupra lui Fotie. Este însă prea puțin probabil, că Fotie s-ar fi arătat de acord cu măsurile respective, mai ales că el însuși s-a plâns împăratului în repetate rânduri cu privire la tratamentele inumane la care au fost supuși Ignatie și Teodora. Cu toate acestea, ignatienii s-au întrunit în Biserica Sf. Irina, declarându-l pe Fotie depus și recunoscându-l pe Ignatie ca patriarh legitim. Din nefericire, Ignatie însuși nu a protestat împotriva acestei reabilitări necanonice, lăsând astfel să se înțeleagă, că ar fi de acord cu mișcarea antifotiană.⁶

Fotie a convocat și el în anul 859 un sinod în biserica Sf. Apostoli, la care au fost invitați chiar și aderenții fracțiunii potrivnice lui. Cu toate acestea, lucrările sinodului au fost întrerupte des de manifestări și demonstrații furtivoase, pe care însă împăratul, datorită substratului lor politic, s-a văzut nevoit să le înăbușe în sânge. Fotie a protestat și de această dată și l-a amenințat pe Bardas cu demisia sa din demnitatea de patriarh. După restabilirea liniștii și ordinii, s-au continuat lucrările sinodului în Biserica din Vlaherne.⁷

Sinodul a declarat hotărârile partidei extreme cu privire la reinstalarea lui Ignatie ca nule, neavenite și fără valabilitate, Ignatie însuși fiind declarat de data aceasta ca depus definitiv din demnitatea patriarhală, iar cei care au refuzat aceste hotărâri, au fost amenințați cu excomunicarea. Chiar și alți clerici, aderenți ai lui Ignatie și tulburători ai păcii în cadrul Bisericii Constantinopolitane, au fost destituiți, în special stareții, care au trebuit să plece din mănăstirile lor, fără a fi însă mai departe prizoniți.⁸

Abia în anul 860 a putut Fotie să-i trimită papei Nicolae I epistola lui sinodală, așa-numită „intronistică” (ep. 82), în care el a explicat, că a acceptat demnitatea patriarhală nu cu plăcere, și aceasta abia după ce predecesorul său, Ignatie, a plecat (gr. - „tu pro hemon hypexelontos”), așadar, abia după ce acesta a demisionat. Împăratul Mihail al III-lea a trimis și el o scrisoare papei, în care arată că patriarhul Ignatie a plecat în cele din urmă, din impuls propriu, părăsindu-și turma lui încredințată, și de aceea a și fost destituit și condamnat de către sinodul constantinopolitan.

Doi episcopi (Radoald de Porto și Zaharia de Agnani) va trimite papa Nicolae I la Constantinopol pentru a cerceta situația la fața locului, împuternicindu-i cu hotărâri definitive. Papa a trimis însă acești doi episcopi în capitala bizantină și cu însărcinarea de a readuce Iliricul de Est, sudul Italiei și Sicilia de sub jurisdicția Bizanțului înapoi sub cea a Romei, jurisdicție pe care, alături de cea asupra posesiunilor din Calabria, împărații iconoclaști au așezat-o cu de la sine putere, sub custodia Constantinopolului.⁹

Bizantinii au privit însă problema patriarhului Ignatie întotdeauna ca o problemă internă a Bisericii Constantinopolului, deja definitivată prin procedură sinodală, și nu ca o problemă ce reclama intervenția papei de la Roma. Cu toate acestea, la sosirea legațiilor papali, sinodali din Constantinopol s-au declarat dispuși să reia procesul lui Ignatie, dar numai pentru a fi confirmată și de către reprezentanții Romei, în numele papei, hotărârea deja luată. Legații papali au interpretat această atitudine drept recunoaștere a papei ca cea mai înaltă instanță în Biserica și drept urmare, într-un sinod întrunit în anul 861, au confirmat destituirea lui Ignatie.

Biserica bizantină nu a acceptat însă canoanele Sinodului de la Sardica din 343, prin care apelul la Biserica Romei fusese recunoscut și astfel, aceste canoane au fost trecute cu vederea. Ignatie însuși, deși s-a supus în cele din urmă hotărârii, a protestat împo-

triva amestecului Romei, zicând legaților papali: „Ego non appellavi Romam nec appello, quid vultis iudicare?”, adică „Eu nu am apelat la Roma și nici nu apelez, pe cine vreți deci să judecați?” Cu toate acestea, papa nu a fost mulțumit de decizia legaților săi și, excomunicându-i, a pretins noi dovezi pentru justificarea sentinței. Lui Fotie însă, nu i-au parvenit niciodată aceste decizii ale papei.¹⁰

Conflictul a izbucnit din nou, când o parte a aderenților lui Ignatie, sub conducerea stareșului Teognost, au ajuns la Roma (spre sfârșitul anului 862 ori începutul lui 863) și au înaintat papei un apel sau o petiție, prin care au reușit să-l determine pe acesta să convoace (în iulie ori în decembrie 863) un sinod în Biserica Sf. Petru și mai târziu în Lateran, prin care Ignatie a fost recunoscut ca patriarh legitim și Fotie excomunicat. Acesta din urmă nu a reacționat nici într-un fel. Probabil s-a bazat pe o scrisoare de amenințare a împăratului Mihail al III-lea trimisă papei Nicolae I doi ani mai târziu, în 865, la care papa a răspuns, punct cu punct, la 28.09.865, prin Anastasie Bibliotecarul.¹¹

Acest nou conflict a adus cu sine noi distanțări, separări și deosebiri între Roma și Bizanț, în al cărui curs au fost reaccentuate deosebirile tradiționale de doctrină, mai ales adaosul „filioque” din simbolul de credință și divergențele de practică cultică ivite între cele două Biserici cu ocazia misionarizării și consolidării vieții bisericești în Bulgaria.

Între timp, conducătorul bulgarilor, Boris (852-888) s-a aliat cu regele Ludovic Germanul împotriva Bizanțului și a fost pregătit să primească creștinismul în tradiția romană. Curând însă, prin amenințare militară, el a fost silit să-și schimbe planurile și astfel, a primit botezul în ritul bizantin, din însărcinarea patriarhului Fotie, luându-și numele Mihail, punându-și astfel țara la dispoziția misionarilor bizantini. Fotie însuși a alcătuit pentru Boris în perioada 865/866 o lungă

sciere despre îndatoririle unui principe creștin, neaprobând însă dorința arzătoare a acestuia, de a-i trimite un patriarh numai pentru Bulgaria.

Într-o astfel de situație, Boris se adresează în aprilie 866 papei Nicolae I, cerându-i ajutorul pentru misionarizarea pe mai departe a Bulgariei, astfel încât clerul bizantin a trebuit să părăsească țara.

Un sinod întrunit la Constantinopol în 867, a condamnat amestecul și greșelile de doctrină ale misionarilor latini, iar în august/septembrie 867, la un alt sinod, papa a fost declarat destituit, depus și anatemitizat.

La 24 septembrie însă, Vasile, un aventurier și intrigant de la curtea imperială din Constantinopol, l-a asasinat pe Mihail al III-lea și s-a autoproclamat împărat. Pentru că se temea, datorită nelegiuirii sale, ca nu cumva să intre în conflict cu papa, noul împărat, Vasile I a ordonat destituirea lui Fotie și readucerea lui Ignatie pe scaunul patriarhal.

Între octombrie 869 și februarie 870, Ignatie și Vasile I au convocat, în asentimentul noului papă, Hadrian al II-lea, reprezentat prin episcopii Donatus și Ștefan, precum și prin diaconul Marinus, un sinod în Constantinopol, care în Apus a fost socotit drept al VIII-lea Sinod Ecumenic, și prin care Fotie și susținătorii lui au fost condamnați.¹²

(continuare în numărul viitor)*

LUCIAN D. COLDA

- 1 H.-G. Beck, op. cit., 200; F.R. Gahbauer, art. cit., 185.
- 2 J. Hergenröther, op. cit., 379.
- 3 F. R. Gahbauer, art. cit., 185.
- 4 F. Dvornik, op. cit., 92-93.
- 5 Ibidem, 93-94.
- 6 H.-G. Beck, Geschichte der orthodoxen Kirche im byzantinischen Reich (=KIG 1, D) (Göttingen 1980) 99-100.
- 7 F. Dvornik, art. cit., 485.
- 8 H.-G. Beck, Geschichte der orthodoxen Kirche im byzantinischen Reich (=KIG 1, D) (Göttingen 1980) 100.
- 9 C. Capizzi, art. cit., 268-269.
- 10 F. Dvornik, art. cit., 485.
- 11 C. Capizzi, art. cit., 269.
- 12 F. Tinnenfeld, art. cit., 587; F. Dvornik, art. cit., 486.

* Pentru lucrările citate și modalitățile de citare ale acestora, să se consulte numărul trecut, în care a apărut prima parte a acestui articol.

La ceas aniversar

(Urmare din pag. 1)

mat de Dumnezeu, să-i slujească în acele vremuri care nu au fost întotdeauna prielnice Bisericii și credinței.

Ca elev seminarist, l-am cunoscut bine pe vlădica JUSTINIAN și de multe ori m-am ospătat la masa lui.

L-am cunoscut ca pe un om al slujirii și al rugăciunii, ca pe un om al ascezei și al nevoiței călugărești și mai presus de toate ca pe un om apropiat tuturor și în primul rând al seminaristilor.

Era melipsit la Catedrală, la Vecernie sau la Sfânta Liturghie, atunci când nu era plecat pe teren.

Era melipsit și la slujbele dumnezeiești din vechea Capelă a Seminarului, unde slujea, predica și ne îmbărbăta. Liturghiile slujite de P.S. Sa erau adevărate bucurii duhovnicești și impuneau prin evlavie, prin sobrietate și prin dragoste față de sfântul altar.

După 1990 a fost chemat să reînnoie firul străvechii Eparhii a Maramureșului, astfel că s-a reîntors la maramureșenii săi dragi, pe care îi iubea atât de mult, socotindu-i aidoma unor voievozi ai istoriei.

La Baia Mare, P. S. Sa a desfășurat o muncă asiduă pe plan misionar, bisericesc, cultural și filantropic, dovadă stând realizările de excepție din eparhie, zecile de noi biserici, noile vetre monahale temeluite, școlile teologice, presa bisericească și multe altele.

La ceas aniversar rugăm pe Dumnezeu să-i hărăzească multă sănătate, puteri sporite întru cărmuirea turmei cuvântătoare maramureșene și sătmărene pe calea mântuirii și a păstrării drepte credințe pe aceste binecuvântate plaiuri, a slujirii lui Dumnezeu și a semenilor.

Întru mulți și fericiți ani!

Praznicul Rusaliilor

(Urmare din pag. 1)

semnată de fondare a creștinismului.

Într-o zi ca aceasta deci, ucenicii au luat și ei putere de la Dumnezeu, în mod deosebit, ca să fie de atunci încolo propovăduitorii ai Evangheliei. Și să scrie profund. Și să scrie frumos.

Am ținut să fac aceste precizări pentru că ziua aceasta în care este și hramul Bisericii acesteia, înscrisie în istoria creștinismului o zi de început, o zi cum nu mai este alta, după Nașterea Mântuitorului, desigur, ziua în care ne-am născut ca Biserica creștină ortodoxă.

Așa vrea să știm toți acest lucru și, să nu plecăm înainte de a ști, că astăzi s-a născut creștinismul. Apostolii care au primit pe Duhul Sfânt au ieșit în fața multimilor și au început să vorbească. Primii propovăduitori au fost Petru și Ioan, dar și ceilalți erau cu ei (F. Ap. 14). Mai întâi a luat cuvântul Petru, a trecut la tema propriu-zisă, la împlinirea mandatului de a-L propovădui pe Hristos.

Confirmarea darurilor Cincizecimii îndată după eveniment, a constat-o și Sfântul Pavel (I. Cor. 12, 10).

Sfântul Pavel mărturisește că și el avea darul vorbirii în limbi, aceasta se înțelege din textul care urmează: „În biserică voiesc să spun mai bine cinci vorbe pricepute, ca să se folosească și alții, decât să rostesc un potop de vorbe în limbi” (I Cor. 14, 19). Sf. Pavel în Epistola către Galateni, ne spune cât de multe și cât de importante sunt roadele Duhului în viața noastră: „iubi-

rea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, milostenia, credința, blândețea, înfrânarea poftelor” (Gal. 5, 22). Prezența Sfântului Duh e nevăzută, e invizibilă. Călătoriile Sf. Pavel în Apus și a celorlalți Apostoli, la noi în părțile dobroge-ne a propovăduit Sf. Andrei, au structurat încetul cu încetul o Biserică care, iată, a ajuns până în zilele noastre.

Se cuvine să mulțumim dar lui Dumnezeu, pentru o zi ca aceasta, pentru că nu e lipsit de însemnătate, faptul că într-o zi ca aceasta, se structurează Biserica, se întemeiază Biserica care avea să dureze până în zi-

le noastre, și va dura de acum încolo până la sfârșitul veacurilor.

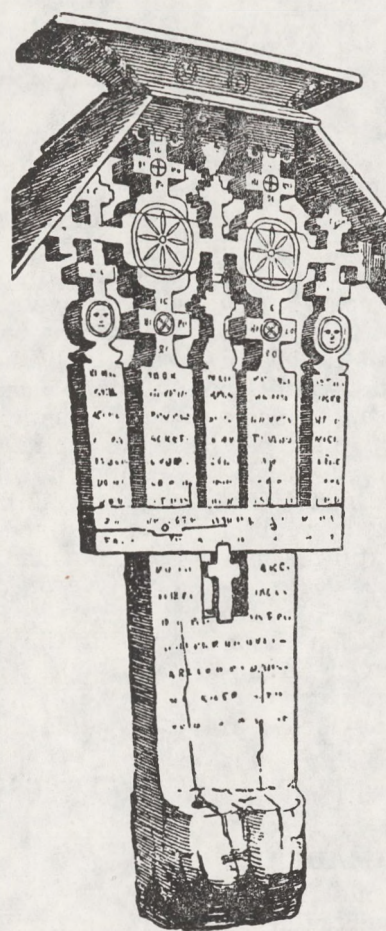
N-am vrut să adaug prea mult, de fapt nu aveam decât adăugat mai nimic la cele ce v-a spus Părintele Abrudan, Decan al Facultății de Teologie, dar am ținut să întăresc prin cuvântul meu cele spuse de P.C. Sa.

Să-mi dați voie acum, așa s-a nimerit să fie în ziua aceasta, și eu cred că s-a nimerit bine, pentru că ne aflăm aici în fața unei biserici, în al unsprezecelea an de când se zidește, și care va fi terminată cu ajutorul lui Dumnezeu, de aceea am ținut să fiu prezent astăzi, cu toată neputința mea, și să-i acord părintelui paroh Simion Sășăujan din partea Prea Fericitului Teotist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Crucea patriarhală”, care este o decorație a Bisericii noastre pentru ostenele deosebite în activitatea Bisericii.

Dumnezeu să te ajute în continuare, P.C. Părinte, să termini Biserica aceasta, iar credincioșilor le urez ani mulți, sănătate și toate cele bune, pentru slujirea Bisericii lui Dumnezeu.

Duhul Sfânt să se pogoare peste noi toți, în viața noastră și în viața lumii, și să ne dea tuturor care astăzi suntem prezenți într-un număr atât de mare, liniște, bucurie și bună înțelegere, în familiile dumneavoastră, și să ne lumineze mintea ca să-l putem preamări pe Tatăl, pe Fiul și pe Sf. Duh, Treimea cea de-o ființă și nedespărțită, în vecii vecilor, Amin.

Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Alte popoare și alte Biserici știu să-și cinstească eroii și martirii mai mult decât o facem noi, românii. Iar atunci când ne aducem aminte de această elementară îndatorire a fiecărui român și creștin față de înaintași, îi cinstim numai pe cei mari, pe conducători, pe când cei mici, cei din marea masă a fiilor unui neam, rămân, în continuare, într-un nemeritat „anonimat”. Așa a fost cazul și cu preotul Coman Baca din Poplaca, sat mare, situat la aproximativ 5 km de Sibiu, pe un drum paralel cu cel care duce spre Rășinari. Satul Poplaca, străveche așezare românească, este atestat documentar încă din anul 1488, fiind menționat mereu în actele medievale și mai noi, precum și în diferite „conscriptii” (statistici) bisericesti. De pildă, în conscripția efectuată din dispoziția generalului Bukow din 1761-1762, în Poplaca apar șase (!) preoți uniți la numai 22 de familii; în schimb erau 231 de familii ortodoxe, dar fără preot (cf. Virgil Ciobanu, *Statistica românilor din Ardeal făcută de administrația austriacă...* Cluj, 1926, p. 78-79). După patru decenii, în 1805, satul avea 421 de familii ortodoxe, cu trei preoți: Radu Neagră, Ioan Neagră și Ioan Bădilă (Matei Voileanu, *Contribuții la istoria bisericăscă din Ardeal*, Sibiu, 1928, p. 100-101).

Tatăl preotului de care ne ocupăm, numit tot Coman Baca, s-a născut la 6 august 1830, fiind fiul lui Oprea Baca și al Mariei Muntiu; a absolvit Institutul Teologic din Sibiu în 1854, fiind coleg cu viitorul economist și om politic Visarion Roman. La 24 octombrie 1857 s-a căsătorit cu fiica preotului Radu Neagu (desigur descendentă din familia lui Radu Neagră, cel menționat în 1805), iar în 1858 a fost hirotonit preot de Andrei Șaguna pentru parohia Poplaca; probabil de la absolvire până la hirotonie funcționase ca învățător, așa cum se obișnuia pe atunci. A slujit ca preot în Poplaca până la moarte, survenită la 8 septembrie 1890. Unul din fiii lui Coman Baca sen. și al preotesei Maria s-a născut la 4 aprilie 1866 și a primit, la botez, același nume ca și tatăl său, Coman. A făcut școala primară confesională din sat care, potrivit prevederilor Statutului Organic șagunian, era condusă chiar de preotul Coman Baca sen., în calitate de director. A fost înscris apoi la Gimnaziul maghiar de stat din Sibiu, pe atunci cu limba de predare maghiară, unde a urmat numai șapte clase (actualul Colegiu „Gheorghe Lazăr”). Între anii 1887-1890, a urmat cursurile Institutului Teologic din Sibiu, între cei 25 de colegi ai lui numărându-se și Ilie Cristea,

Un preot român condamnat la moarte în 1917: Coman Baca din Poplaca († 1921-2001)

viitorul patriarh Miron și Ioan Stroia din Cacova, viitorul episcop al Armatei. Între profesorii lor trebuie să-i menționăm pe pedagogul Ioan Popescu, compozitorul și dirijorul Gheorghe Dima, viitorii memorandiști Dimitrie Comșa și Daniil Popovici Barcianu, profesorul de Cântări bisericesti Dimitrie Cunțan și alții. La 8 septembrie 1890 s-a stins din viață tatăl său, încât, organizându-se concurs pentru alegerea unui nou preot, tânărul absolvent de teologie Coman Baca jr. a fost ales cu unanimitate de voturi. După căsătorie cu Dobra din Rășinari a fost hirotonit de mitropolitul Miron Romanul ca diacon la 25 martie 1891, iar ca preot la 6 aprilie 1891, fiind instalat apoi de protopopul Sibiului, Ioan Papiu. A păstorit în Poplaca aproape un sfert de veac, slujind la altarul Bisericii de acolo - pe care a și refăcut-o, îndrumând întreaga viață pastorală și culturală a satului (ca „director” al școlii), implicându-se însă și în probleme de interes național ale românilor. Pin strădaniile lui, s-au efectuat și ample lucrări de restaurare la biserica satului. Dumnezeu i-a binecuvântat familia cu cinci copii; din nefericire, doi au fost uciși de două obuze căzute în curtea casei lor, în cursul primului război mondial; din cei rămași în viață, unul a devenit medic veterinar, altul impiecat de mișcare în gara Mediaș, iar fiica, Constanța, s-a căsătorit cu profesorul Ioan Isac din Sibiu.

Nenorocirile asupra familiei Părintelui Baca au venit odată cu izbucnirea primului război mondial în cursul căruia, după cum se știe, au fost închiși ori deportați în județul Șopron din Ungaria și în Sombor, în nordul Serbiei, sute de preoți români; alții - mai ales din județele Sibiu și Brașov - au fost nevoiți să se refugieze în vechea Românie, unii din ei ajungând în Moldova, în Basarabia și chiar în Ucraina; mulți au murit în închisoare, în deportare sau curând după eliberare.

Părintele Coman Baca a avut, însă, o soartă mult mai tristă. Imediat după izbucnirea primei conflagrații mondiale, activitatea serviciilor de spionaj austro-ungare s-a intensificat. Între alții, a fost angajat de acestea și un evreu cu numele Rafael Mendel, care, în vara anului 1915, l-a contactat pe învățătorul David Pop din Hărman, de lă-

gă Brașov, prezentându-se sub numele de Stoica, subofițer într-o unitate a armatei de la Azuga. Deși, în cele din urmă, David Pop a aflat că „Stoica” este „agent secret”, totuși, slab de înger și mai cu seamă tentat de cele 50 000 de coroane care i se ofereau ca recompensă pentru serviciile aduse, acceptă să-i dea numele mai multor intelectuali români considerați ca „dușmani” ai patriei maghiare. Și astfel, începând cu ziua de 23 octombrie 1915, au fost arestați succesiv 16 intelectuali români - între care și Părintele Baca - majoritatea din Brașov sau din împrejurimi. Despre Părintele Baca se spune că ar fi fost arestat noaptea de jandarmii unguri care au venit în sat îmbrăcați în haine de călugări și ar fi intrat în curtea unui țăran, cerând găzduire. Celor arestați li s-a intentat un proces de „trădare de patrie”, cu acuzația că ar fi avut legături cu armata română, între altele și pentru ca să le faciliteze trecerea clandestină a Carpaților, în vechea Românie.

Procesul s-a judecat la Cluj, din toamna anului 1915 până la 5 martie 1917, când s-a pronunțat sentința. Este bine să prezentăm în aceste rânduri și numele celor condamnați la moarte sau la închisoare. Nouă dintre acuzați au fost condamnați la moarte prin spânzurătoare: Dr. Spiridon Boita, avocat din Brașov, Dr. Zaharia Muntean, avocat din Alba Iulia, Pompiliu Dan, revizor (inspector) școlar în Zărnești, Romul Cristoloveanu, învățător și director școlar în Rășnov, Victor Pop, farmacist în Alba Iulia, Nicolae Hamza, învățător în Târlungeni - Brașov, Părintii Coman Baca din Poplaca și Ioan Coman din Intorsura Buzăului, dar și învățătorul David Pop, cel care îi trădase.

Alți opt au primit pedepse cu închisoare, însumând 45 de ani: Dumitru Greceanu din Hărman, Iosif Popovici din Sfântu Gheorghe, Preoții Gheorghe Negoiescu din Intorsura Buzăului, Ioan Modroiu din Vama Buzăului și Ioan Nan din Sânpetru - Brașov, Ioan Suci, funcționar în Sibiu, Romul Popescu, funcționar de bancă în Sibiu și Elisabeta Boita, soția avocatului Spiridon, amintit mai sus. Executarea sentinței pentru cei condamnați la moarte prin spânzurătoare s-a amânat mereu, până la 12/25 octombrie 1918, când au fost „grațiați” de ultimul împărat al Austriei, Carol IV. Din nefericire,

doi au murit curând după eliberare. Așa a fost cazul Părintelui Ioan Coman din Intorsura Buzăului, mort după trei săptămâni, la 6 noiembrie 1918.

Părintele Coman a avut aceeași soartă tristă. Îndată după eliberare, și-a reluat slujba la parohia sa, Poplaca. La 17 octombrie 1918, fostul său coleg de teologie, acum protopop al Sibiului, Dr. Ioan Stroia, intervenea la Arhiepiscopie pentru a i se acorda un ajutor financiar, întrucât gospodăria și casa i-au fost jefuite de ostași din armata germană. La 22 octombrie, Consistoriul sibian i-a și „votat” un ajutor de 400 de coroane din „Fondul Rudolfin”. Arătam în paginile anterioare că doi copii i-au fost uciși de obuze germane în curtea casei părintești din Poplaca. Curând, i-a urmat și Părintele Coman pe același drum al veșniciei, din cauza suferințelor și maltratărilor din cei trei ani de detenție. A avut, totuși, parte de bucuria adusă de ziua „învierii neamului românesc”, la 1 decembrie 1918. Bucuria i-a fost, însă, de scurtă durată. A trecut la cele veșnice la 27 februarie 1921. A fost prohodit în biserică în care slujise aproape un sfert de veac, la 1/14 martie 1921, de un ales sobor de preoți, format din asesorul Matei Voileanu din Sibiu, Ioan Baptist Boiu din Sibiu (fost coleg de Teologie), Ioan Manta sen. și Ioan Manta jun. din Gura Râului, Maniu Lungu, Emilian Cioran (tatăl viitorului filosof Emil), Emil Dancăș din Rășinari și Gheorghe Modran din Poplaca. Din cuvântarea asesorului Matei Voileanu reiese că pe lângă pierderea celor doi fii, preotesea Dobra cu ceilalți copii a fost nevoită să ia „drumul pribegiei”, casa le-a fost pustiită și distrusă, ca și alte case din Poplaca, fiind „sfărâmate de gloanțe, sabie și foc”. În aceeași cuvântare funebă, făcea și o succintă caracterizare a Părintelui Coman, adevărat martir al neamului său, care fusese „iubit și stimat de parohieni pentru îngrijirea turmei sale credincioase și pentru zelul cu care o conducea pe căile bune, iubit în familie pentru îngrijirea cu dragoste părintească față de ai săi”, fiind o adevărată „pildă vie pentru preoțimea noastră”.

Părintele Coman Baca poate constitui „o pildă vie” și pentru preoții de azi, care au datoria morală de a se gândi mereu și la cei ce au suferit în primul război mondial, dar mai ales sub regimul comunist și să nu-i uite în pomenirile pe care le fac în taină la proscomidie. „Pomenirea Părintelui Coman să fie din neam în neam”!

Pr. prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU

Pe baza învățăturii de credință, Hristologia ne arată, că pentru mântuirea lumii, Iisus Hristos a îndeplinit trei serviri: de profet, de arhieru și de împărat. „Pentru noi s-a făcut Iisus înțelepciune de la Dumnezeu, și dreptate și sfințire și răscumpărare” (I Cor. 1, 30). Întreita servire a lui Iisus este nedespărțită, centrul ei fiind slujirea de arhieru, pentru împăcarea omului cu Dumnezeu. Abordarea separată a acestor slujiri, funcțiuni sau demnități, este solicitată de cerințe de studiu, pentru cercetarea lor. Dacă pentru răscumpărarea neamului omenesc, Mântuitorul a îndeplinit cu necesitate servirea de învățător prin excelență, ca Fiul al lui Dumnezeu, i se cerea să-și vădească slava sa divină, prin cea mai ilustră funcțiune omenască și anume prin cea de împărat.

Într-adevăr, Domnul Hristos a fost împărat, dar nu în înțelesul obișnuit al cuvântului. „Știți că domnitorii păgânilor stăpânesc peste ei și cei mari au asupra lor toată puterea... între voi nu va fi așa...” le-a zis Iisus apostolilor săi (Matei 20, 25-26). Și iarăși: „Împărăția mea nu este din lumea aceasta”, i-a zis Iisus lui Pilat (Ioan 18, 36). Psalmistul l-a văzut pe Unsul Domnului ca împărat peste Sion, muntele cel sfânt al Domnului. „Cere de la mine și-ți voi da neamurile: moștenirea ta, și marginile pământului: stăpânirea ta” (Psalm 2, 8). Profetul Isaia (9, 6) l-a văzut pe Mesia ca „va împărăți pe tronul lui David și peste împărăția lui, ca s-o întărească... până în veac”. Proorocul Ieremia (23, 5) l-a prezis pe Mesia ca „odrasă dreaptă lui David, un rege care va domni cu înțelepciune”. Cu deosebită claritate vestește proorocul Zaharia (9, 9-10) intrarea lui Iisus în Ierusalim: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, ... căci, iată, împăratul tău vine la tine, drept și măntuitor, smerit și călare pe asin. El va vesti popoarelor pacea, și împărăția lui se va întinde... până la marginea pământului”.

Vestindu-i Prea Sfintei Fecioare Maria zămislirea dintr-însa a Fiului lui Dumnezeu, îngerul Gavriil confirmă cele spuse de prooroci, că împărăția ce o va întemeia nu va avea sfârșit (Luca 1, 33). Magii de la răsărit, venind la Ierusalim, au întrebat: „Unde este împăratul Iudeilor cel ce s-a născut?” (Mt. 2, 2). Ajungând la Iisus, au căzut la pământ și s-au închinat Lui, oferindu-I daruri, ca unui mare împărat (Matei 2, 11). Predicând, în pustiul Iudeii, Sf. Ioan Botezătorul le

Demnitatea de împărat a Domnului Hristos

cerea celor ce au venit la el să se pocăiască (metanoite), că s-a apropiat împărăția cerurilor (Matei 3, 2), împărăție în care va domni Mesia-Hristos.

Demnitatea împărătească a Domnului Hristos s-a făcut cunoscută prin multele minuni, pe care El le-a săvârșit. Fiind cu ucenicii în corabie, pe mare, pe timp de furtună, la cererea lor, Iisus a liniștit marea pe deplin, certând vânturile. Mirați, cei de față s-au întrebat: „Ce fel de om este acesta, că și vânturile și marea ascultă de El?” (Matei 8, 27). După săturarea minunată, în pustie, a mulțimii de cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii, cu cinci pâini și doi pești, norodul era decis „să-L ia cu sila, ca să-L ridice împărat” (Ioan 6, 15). Și-a vădit astfel Iisus puterea sa asupra naturii.

După învierea fiului văduvei din Nain, precum și a fiicei lui Iair, vuiuau văile și înălțimile de marea putere a lui Iisus. Uimiți fiind de acestea, ziceau că „prooroc mare s-a ridicat între noi și că Dumnezeu a cercetat pe norodul său” (Luca 7, 16). Mai mult decât prin aceste două minuni, prin învierea lui Lazăr, cel mort de patru zile, și-a arătat Iisus puterea sa asupra morții.

A doua zi, după ungera cu mir de mare preț, auzind mulțimea, că Iisus vine în Ierusalim, la praznic, i-a ieșit în întâmpinare cu stâlpare de finic, aclamându-l cu cuvintele: „Osana! Bine este cuvântat, cel ce vine întru numele Domnului, împăratul lui Israel!” S-au împlinit atunci cele prezise fiicei Sionului, despre venirea împăratului său, șezând pe mântul asinei (Ioan 12, 13-15).

Iisus și-a vădit demnitatea sa împărătească mai ales prin minunile săvârșite asupra sa însuși. Pe muntele Taborului, ucenicii săi: Petru, Iacob și Ioan, au văzut slava dumnezeiască a lui Iisus; fața lui a strălucit ca soarele, iar hainele lui erau albe ca lumina. Dumnezeu fiind, și-a dovedit puterea de a sta de vorbă cu Moise și Ilie, prooroci ai T.V. Din nouri s-a auzit atunci mărturia lui Dumnezeu Tatăl: „Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit; pe acesta să-l ascultați” (Matei 17, 5).

O altă mărturie despre demnitatea sa împărătească a prezentat-o Iisus prin coborârea întru cele mai de jos ale pământului, dezlegând veșnicile legături, care îi țineau pe

dreptii T.V. Ca un Dumnezeu, coborând cu sufletul în iad, după biruința de acolo, a ieșit călcând cu moartea pe moarte, spre a învia din morți, a treia zi. Aceasta este dovada prin excelență a demnității sale împărătești. În virtutea puterii sale dumnezeiești, după învierea sa din morți, Iisus i-a investit pe apostolii săi cu putere de sus, grăindu-le: „Datu-mi-s-a toată puterea în cer și pe pământ...” (Matei 28, 18). Aceasta a fost confirmată de Ap. Pavel, care în I Tim. 6, 15-16, îl consideră pe Iisus ca pe „singurul stăpânitor, împăratul împăraților și Domnul domnilor, Cel ce singur are nemurire și locuiește întru lumina cea neapropiată”. Săvârșind lucrul încredințat, Iisus s-a adresat Părintelui ceresc, cu cuvintele: „Și acum, la Tine însuși mă preamărește, Tu, Părinte, cu slava pe care la tine am avut-o, mai înainte de a fi lumea” (Ioan 17, 5).

La patruzeci de zile de la învierea sa din morți, de pe muntele Eleon, Domnul Hristos s-a înălțat la cer. Pentru desăvârșita sa ascultare, „Dumnezeu l-a prea înălțat și i-a dăruit lui numele care este mai presus de orice nume, ca întru numele lui Iisus, tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt și toată limba să mărturisască faptul, că Domn este Iisus Hristos, întru mărirea lui Dumnezeu Tatăl” (Filipeni 2, 9-11).

După cum mărturisim în Crez, înălțându-se la ceruri, Iisus, Fiul lui Dumnezeu, șade de-a dreapta Tatălui. Sfântul Ioan Damaschinul ne spune, că nu poate fi vorba de o dreaptă spațială a Tatălui. Cum ar putea o dreaptă spațială cel ce este necuprins? A sta de-a dreapta Tatălui, are înțelesul de a fi în slava Dumnezeirii, în care Fiul, deoiființă cu Tatăl, se află din veșnicie. Cu trupul într-o nestrăciune; cu care a înviat din morți, înălțat la ceruri, este slăvit de toată creația, într-o singură adorație (Sf. Ioan Damaschinul, Dogmatica, ed. a III-a, trad. de D. Fecioru, București, 1993, p. 147-148).

În derădere, cei fărădelege au pus pe capul lui Iisus, nu coroană de împărat, ci cunună de spini. Hlamidă roșie au pus pe umerii lui și lovindu-l cu trestia peste cap, i s-a închinat Lui. Răstignit fiind apoi pe lemnul crucii, pe o tăbliță pusă deasupra capului

Său, au scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor (Ioan 19, 19).

Potrivit iconomiei dumnezeiești, venind în lume, Iisus a înființat împărăția sa, de natură spirituală și morală, al cărei cap este Iisus însuși. După cuvântul Sf. Ap. Pavel, „Dumnezeu l-a dat pe el cap Bisericii, ca una care este trupul lui” (Efeseni 1, 22-23).

Prin parabola grăunțului de muștar, Iisus a arătat modul în care s-a dezvoltat împărăția cerurilor. Din grăuntele mărunț de muștar, sămănat în țarină, răsar, crește și se face un copac, în ale căru ramuri, păsările cerului venind se sălășluiesc. În același mod cu concursul apostolilor, Biserica, împărăția întemeiată de Domnul Hristos, a crescut dintr-un mic nucleu și s-a sporțit treptat prin veacuri, ca biserică luptătoare, pe pământ și biserică triumfătoare, în ceruri. În biserică, cei ce au împlinit voia lui Dumnezeu își află odihna și fericirea sufletelor lor (Andrutos H., Dogmatica, trad. de Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 227).

O ultimă mărturie a demnității împărătești a lui Hristos va fi la împlinirea făgăduinței exprimate prin cei doi bărbați (Fapte 1, 11), că „Iisus care s-a înălțat de la voi la cer, va veni în același fel, precum l-ați văzut ducându-se la cer”. Ap. Pavel ne spune, că la această a doua venire „însuși Domnul, cu strigare mare, la glasul arhanghelului și întru trâmbița lui Dumnezeu, se va pogori din cer...” (I Tes. 4, 16). Atunci, la sfârșitul timpului, va fi „nașterea din nou a lumii, când Fiul Omului va șede în jețul măririi sale” (Matei 19, 28), ca să judece lumea, viii și morții. „Tatăl nu judecă pe nimeni, că toată judecata a dat-o Fiului, ca toți să cinstească pe Fiul, precum cinstesc pe Tatăl” (Ioan 5, 22-23). Domnul Hristos va înnoi cerul și pământul și va fi un cer nou și un pământ nou (Apoc. 21, 1). În împărăția sa, adică în Biserică, despre care a spus, că „porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18), Domnul va împărăți, în continuare, cu aleșii împărăției sale, în vecii vecilor (is tus eonon ton eonon), adică la nesfârșit (Andrutos H., op. cit., p. 232). Iisus Hristos, „Domnul împăraților pământului, capul nevăzut al Bisericii, adică al împărăției sale spirituale, a fost, este și va fi, în mod neîndoielnic, împărat, atât în cer, cât și pe pământ.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

(Urmare din pag. 1)

și consolidarea creștinismului în spațiul european și în întregul bazin mediteranean, prin aceea că limba greacă, în care a fost tradus Vechiul Testament, în sec. III—II î.d.Hr., și a fost scris Noul Testament, a constituit vehiculul răspândirii noii credințe. În plus, dialogul creștinismului cu filosofia platoniană a favorizat sistematizarea și dezvoltarea teologiei și misticii creștine răsăritene. În egală măsură a beneficiat și Apusul de dialogul cu filosofia și cultura greacă. Prin Toma d'Aquino, care a aprofundat filosofia lui Aristotel, s-a ajuns la o „magistrală sinteză teologică și filosofică”, ce constituie specificul creștinismului apusean.

În partea a II-a a discursului său, papa Ioan Paul al II-lea a stăruit asupra oportunității de a milita cu toată dăruirea pentru restabilirea armoniei și unității dintre partea orientală și partea occidentală a Europei, între creștinismul din Orient și Occident, astfel încât „Biserica să poată respira prin cei doi plămâni ai săi”.

În după-amiaza aceleiași zile, papa a făcut o vizită de curtoazie Prea Fericirii Sale Christodoulos-Christos Paraskevidis, Arhiepiscop al Atenei și al întregii Grecii.

În cuvântul de întâmpinare, întâistătătorul Bisericii Greciei a spus: „Un papă al Romei vizitează Atena pentru prima dată în istorie. Acest eveniment ne umple de bucurie. Dar, din nefericire, bucuria noastră este umbrită prin separarea noastră. Diferențele dogmatice și eclesiologice, care există de un mileniu, au înveninat atmosfera și afectează condițiile necesare pentru ca vizita pe care o faceți să fie fructuoasă și să aducă rezultate. Anatemele au fost ridicate prin harul lui Dumnezeu, dar nu și cauzele care au dus la acelea.”

În pofida unei atari stări de lucruri, Biserica Greciei dorește, prin intermediul persoanei mele, să vă adreseze cuvinte de iubire și adevăr, lipsite de orice formă de curtoazie convențională, dacă într-adevăr trăim „după adevăr și în dragoste” (Efes. 4, 15) și sperăm ca recunoscând greșelile noastre să putem ajunge la unitatea credinței.

Referindu-se la reacțiile pe care vizita papală le-a trezit, în rândul credincioșilor ortodocși, a clerului de mir și a monahilor, arhiepiscopul Atenei a arătat că „o mare parte a pleromei Bisericii Greciei se opune prezenței Voastre aici”. Explicând care ar fi motivația acestei atitudini, vorbitorul a făcut pomenire de acele „experiențe traumatizante care au decurs din atitudinea neferică a lumii creștine occidentale față de popoarele ortodoxe, pe tot parcursul celui de al doilea mileniu, după marea schismă din 1054. ... Poporul grec ortodox, mai mult decât celelalte popoare ortodoxe, a precizat în continuare Prea Fericirea Sa, resimte mai intens în conștiința sa religioasă și în memoria sa națională experiențele traumatizante care au lăsat răni deschise în corpul său viguros, prin mania destructivă a cruciaților și a întregii perioade de dominație latină ca și prin

procesul ilegal de prozelitism susținut de uniții latine. Aceasta cu atât mai mult cu cât, până astăzi, nici o cerere de iertare n-a fost încă făcută”.

„Într-adevăr, a accentuat arhiepiscopul Atenei, în nenumărate ocazii din cursul istoriei noastre, poporul grec a remarcat cu amărăciune că puternica Biserică a Romei a ignorat (chiar a negat) această cerere de iertare în cursul unor perioade dificile; că ea și-a innăbușit constant conștiința eclesială și și-a discreditat-o, chiar și în ce privește problemele de interes național. Ar fi inutil, a subliniat vorbitorul, ca noi să alcătuim o listă a evenimentelor, atât a celor care aparțin de acum trecutului cât și a celor care au rămas ca o amărăciune pentru trupul istoric al Bisericii”.

În mod expres, arhiepiscopul Christodoulos a arătat că „problema uniților constituie rațiunea fundamentală a întreruperii dialogului teologic între catolici și ortodocși”. Apoi a continuat spunând că „dialogul în adevăr, între Biserica romano-catolică și Biserica ortodoxă, trebuie să se fundamenteze pe credința apostolică comună Bisericii nedespărțite a celor șapte sinoade ecumenice și pe tradiția noastră patristică”. Exemplul ilustrat al Părinților Bisericii din Răsărit și Apus, din primul mileniu creștin, trebuie să lumineze calea către adevărata unitate. „Aceștia au iluminat și continuă să ilumineze, prin mijlocirea cuvintelor și faptelor lor calea spirituală a Bisericii în această lume... Prin glasul lor, comuniunea credinței a fost întărită prin legătura dragostei”.

Reflectând asupra prezentului, arhiepiscopul Christodoulos a precizat că „dorim a lucra, cu binecuvântarea Domnului, în vederea formării unei Europe unite. A sosit timpul, a subliniat vorbitorul, ca să acționăm împreună pentru primirea popoarelor slave, baltice și a altor popoare europene, a celor care sunt ortodoxe sau nu... în sânul Europei unite”.

Apoi, Prea Fericirea Sa a adăugat că este de asemenea necesar să fie coordonate eforturile spre a asigura ca Europa să rămână un pământ creștin, departe de tendința care se observă de a transforma națiunile sale în state atee (state laice), negându-se astfel identitatea lor creștină.

Și minorităților trebuie să li se acorde și să li se recunoască drepturile lor legitime, astfel încât credința, limba, cultura, tradițiile și identitatea lor spirituală, să nu fie în nici un fel îngădite.

Readucând din nou în atenție problema relațiilor dintre Biserici, arhiepiscopul Christodoulos a ținut să sublinieze că este o datorie morală pentru fiecare de a evita recurgerea la măsuri care să vizeze creșterea influenței unei Biserici în detrimentul alteia sau de a impune superioritatea uneia pe baza unor criterii seculare, străine duhului evanghelic. Prioritară să fie preocuparea de a reimplanta în sufletul omului contemporan speranța, credința și pacea interioară, cu atât mai mult cu cât bunurile materiale și cuceirile tehnologice care îl așaltează nu-i garantează fe-

Pe urmele Sf. Apostol Pavel

ricirea.

După cuvântul de întâmpinare al primatului Greciei, papa Ioan Paul al II-lea a adresat urări cordiale membrilor Sf. Sinod al Bisericii Greciei, clerului, cîinului monahal și credincioșilor ortodocși. În mod expres a exprimat dragostea și considerația Bisericii Romei față de Biserica Atenei, cu care împreună împărtășește credința apostolică în Iisus Hristos.

Nici suveranul pontif n-a ezitat să se refere la povara controverselor trecute și prezente și la neînțelegerile persistente. „Într-un spirit de dragoste și înțelegeri reciproce, a subliniat solul Bisericii apusene, acestea pot și trebuie să fie depășite, pentru că un astfel de lucru ni-l cere chiar Domnul”. În numele fiilor și fiicelor Bisericii romano-catolice, papa a cerut iertare de la Dumnezeu pentru orice păcat sau neajunsuri săvârșite de aceia contra fraților și surorilor lor ortodocși. Între aceste păcate, papa a enumerat asaltul cruciaților din Apus împotriva Constantinopolului, atunci când aceia și-au fixat ca obiectiv eliberarea locurilor sfinte. Față de un asemenea fapt, la care au participat creștinii latini, săvârșind o mare nedreptate, sufletele catolicilor de azi sunt stăpânite de „un profund regret”.

Îndreptându-și însă speranța spre un viitor în care dificultățile, obstacolele și dezbinările să fie depășite, papa a vorbit despre un „ecumenism al sfîințeniei”, care va conduce în final spre deplina comuniune, ecumenism ce nu trebuie să fie nici absorbție și nici fuziune ci o regăsire în adevăr și dragoste.

★

În continuarea vizitei în Grecia, papa Ioan Paul al II-lea a avut, în aceeași zi, o întâlnire cu membrii Conferinței episcopilor catolici la Nunțiatuara apostolică din Atena, unde a fost omagiat de către președintele Conferinței Mgr. Nikolas Foscolos, după care a urmat vizita particulară la catedrala catolică Sf. Dionisie Areopagitul din Atena.

În faptul serii, s-a desfășurat pelerinajul la Areopag din Atena, unde Sf. Apostol Pavel s-a adresat membrilor acestui for, în urmă cu aproape două milenii, vestindu-l pe Iisus Hristos și aducând mărturie despre Învierea Sa din morți*. Papa a fost însoțit de Arhiepiscopul Christodoulos al Atenei. Acolo, în Areopag, s-a dat citire Declarației comune a celor doi reprezentanți ai Bisericii: ortodoxă greacă și Romano-catolică asupra „Rădăcinilor creștine ale Europei”.

Vom reda, în rezumat, fragmente din această declarație, care reflectă responsabilitatea pe care și-o asumă creștinii în fața problemelor grave ale contemporaneității.

Astfel, în paragraful 2 se spune textual: „Noi reproducem, cu un singur glas și o singură inimă, cuvîn-

tele Apostolului neamuri lor: „Vă îndemn, fraților, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toți să vorbiți la fel și să nu fie dezbinări între voi; ci să fiți cu totul uniți în același cuget și în aceeași înțelegere” (I Cor. 1, 10). Ne rugăm pentru ca acest îndemn să fie ascultat de către întreaga lume creștină în așa fel încât pacea să se instaleze între „toți cei care cheamă numele lui Iisus Hristos” (I Cor. 1, 2). Condamnăm orice recurs la violență, la prozelitism și fanaticism, în numele religiei. Afirmăm, în mod special, că relațiile între creștini trebuie să fie împregnate de onestitate, prudență și cunoaștere reală a tuturor chestiunilor divergente”.

În paragraful următor al declarației se spune: „Observăm că evoluția umană socială și științifică n-a fost succedată de o aprofundare, în sensul cel mai deplin al cuvântului, a valorii vieții, care, în toate împrejurările, este un dar al lui Dumnezeu, nici de o apreciere a demnității unice a ființei umane, creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu: Din contră, de dezvoltarea economică și tehnologică nu profită de o manieră echitabilă toată umanitatea ci doar o mică parte din ea. În plus, îmbunătățirile condițiilor de viață n-au angajat deschiderea inimii oamenilor spre semenii lor care suferă de foame și de sărăcie. Suntem chemați să lucrăm împreună pentru a face să prevaleze dreptatea, spre a veni în întâmpinarea nevoilor și pentru a-i sluji pe cei care suferă, având totdeauna în minte cuvintele sfântului Pavel: „Împărțirea lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate și pace și bucurie în Duhul Sfânt” (Rom. 14, 17).

Făcându-se referire la stările conflictuale din diferite părți ale lumii, în declarație se spune: „Suntem consternați de a constata că războaiele, masacrele, tortura și martirajul constituie o teribilă realitate cotidiană pentru milioane de frați ai noștri. De aceea, ne angajăm noi înșine pentru a lupta pentru progresul păcii în lume, pentru respectul vieții și al demnității umane și pentru solidaritatea cu toți cei care sunt în nevoie. Suntem fericiți de a asocia vocile noastre la vocile multor oameni din întreaga lume care și-au exprimat speranța că, cu ocazia Jocurilor olimpice care vor avea loc în Grecia, în 2004, va reînvia tradiția antică greacă a armistițiului olimpic, în sensul de a înceta toate războaiele și de a se opri terorismul și violența.”

O problemă majoră a contemporaneității și anume mondializarea sau globalizarea și-a găsit de asemenea locul convenit în declarația celor doi conducători spirituali din Apus și Răsărit. Referitor la aceasta s-au precizat următoarele: „Urmărind cu atenție și nu fără neliniște ceea ce vrea să fie mondializarea. Sperăm ca aceasta să dea roade bune. Cu toate acestea, dorim să punem în evidență că roadele sale s-ar putea dovedi periculoase, dacă ceea ce am pomenit numi „mondializarea fraternității” în Hristos nu

va fi realizată în toată sinceritatea și eficacitatea.

În sfârșit, o ultimă problemă abordată în Declarația comună a fost cea a succesului și progresului Uniunii europene. Semnatarii declarației și-au exprimat satisfacția față de perspectiva acestui organism, ținând însă să avertizeze că, în cadrul acestei entități civile, trebuie să se evite pericolul ca popoarele să-și piardă propria lor conștiință, tradițiile și identitatea lor națională. Precizarea a fost necesară întrucât se observă o tendință din ce în ce mai evidentă ca unele țări din Europa să fie transformate în state secularizate, fără de nici o referință la religie. Această constatare reprezintă în opinia semnatarilor declarației un motiv pentru care concomitent cu sprijinul pentru unificarea Europei să existe și grija pentru păstrarea intactă a rădăcinilor creștine ale Europei și a sufletului ei creștin.

Prima zi a vizitei papei în Grecia s-a încheiat cu o recepție la Nunțiatuara apostolică din Atena, unde a fost prezent și Arhiepiscopul Christodoulos.

Sâmbătă, 5 mai, la ora 8,15 a fost oficiată de către suveranul pontif, o misă în palatul sporturilor din Centrul olimpic al Atenei. Președintele Conferinței Episcopilor catolici din Grecia, Nikolas Foscolos a rostit o alocuțiune, iar papa o Omilie.

Imediat după aceasta, papa Ioan Paul al II-lea s-a îndreptat, pe calea aerului spre Siria.

La Damasc, suveranul pontif a fost întâmpinat de președintele Republicii, Dl. Bashar Al-Assad, care i-a adresat un cuvânt de bun venit, iar oaspetele a rostit un discurs, în care a spus printre altele: „Astăzi, când am pus piciorul pe pământul Siriei, sufletul și inima mea se îndreaptă spre figura lui Saul din Tars, marele apostol Pavel, a cărui viață a fost transformată pentru totdeauna pe drumul Damascului. Slujirea mea ca episcop al Romei este legată în mod special de mărturia Sfântului Pavel, încoronat cu martirajul la Roma”.

Referindu-se apoi la evenimentele foarte importante din perioada apostolică și mai târziu, care s-au derulat în Siria, papa Ioan Paul al II-lea a spus: „Cum voi putea să uit mărețea contribuție a Siriei și a regiunii înconjurătoare la istoria Creștinismului? Chiar de la începutul noii religii au existat aici comunități creștine înfloritoare. În deșertul sirian s-a dezvoltat monahismul creștin; apoi nume ale unor sirieni precum Sf. Efrem și Sf. Ioan Damaschinul sunt gravate pentru totdeauna în memoria creștină. Câțiva dintre predecesorii mei s-au născut în această regiune”.

Dat fiind caracterul islamic al civilizației siriene contemporane, papa a făcut referire la datoria de a cultiva un nou spirit de dialog și cooperare între creștini și musulmani. „Împreună, noi reînnoim pe unel și nevăzutul Dumnezeu, creator a tot ceea ce există. Împreună, trebuie să proclamăm lumii că numele unicului Dumnezeu este un nume al păcii și un imperativ al păcii”, a spus suveranul pontif.

Inevitabil, oaspetele a atins și punctul nevralgic al regiunii: tensiunile și conflictele care copleșesc de foarte multă vreme regiunea Orientului Mijlociu. „Este momentul crucial — a subliniat vorbitorul, de reînnoire la principiile legalității internaționale: interzicerea acaparării de teritorii prin forță, dreptul popoarelor de a dispune de ele însele, respectul față de rezoluțiile O.N.U. și a convențiilor de la Geneva”.

La ora 17,45 a avut loc o vizită de curtoazie a papei la palatul prezidențial din Damasc, iar la ora 19,00 s-a derulat o întâlnire ecumenică la catedrala ortodoxă Adormirea Maicii Domnului, în prezența patriarhului ortodox grec Ignatie I Hazim al Antiohiei și al Întregului Orient și a patriarhului siro-ortodox Ignatie Zakka I Iwas al Antiohiei și Întregului Orient, șef suprem al Bisericii siro-ortodoxe universale.

Într-un astfel de cadru, în discursul pe care l-a rostit, papa a ținut să risipească unele nedumeriri și neliniști pe care un prelat catolic de la Vatican le-a stărnit printr-o declarație recentă în care respingea valabilitatea apelativului de „Biserici-surori” aplicat Bisericilor ortodoxe. În mod expres, suveranul pontif a arătat că: „În virtutea succesiunii apostolice, Preoția și Euharistia unesc cu adevărat, prin legături foarte strânse, Bisericile noastre particulare, care se numesc și le place să se numească „Biserici-surori”. Papa a mai adăugat apoi: „Această viață de Biserici-soră noi am trăit-o pe parcursul secolelor, celebrând împreună sinoadele ecumenice, care au apărut depozitul credinței contra alterării. Acum, după o lungă perioadă de separare și neînțelegeri reciproce, Domnul ne hărăzește șansa de a ne redescoperi ca Biserici-surori, în pofida obstacolelor care s-au interpus între noi”. Iată ce se astăzi, în pragul celui de al treilea mileniu, când noi căutăm să restabilim, deplina comuniune, este necesar să tindem spre acest statut de Biserici-surori, pe care ni-l recunoaștem.

Ocazia care a fost dată în acest an ca toți creștinii să prăznuiască Sfințele Paști la aceeași dată, l-a stimulat pe suveranul pontif să stăruie pentru a se ajunge cât mai repede posibil, la o decizie a tuturor reprezentanților Bisericilor ca această mare sărbătoare să nu mai fie un factor de diviziune.

Cuvântul de bun venit la catedrala ortodoxă a Adormirii Maicii Domnului, din Damasc a fost rostit de către Prea Fericitul Ignatie IV Hazim, patriarhul grec ortodox al Antiohiei și al Întregului Orient. Între altele, vorbitorul a dorit să definească statutul Bisericilor ortodoxe așa cum se raportează acesta la perioada primară, de dinainte de marea schismă (1054). Referitor la aceasta patriarhul a arătat că: „în pofida nevredniciei membrilor lor, Bisericile ortodoxe știu că învățătura lor este conformă cu Tradiția Părinților și cu credința Sinoadelor ecumenice. Noi credem de aceea, cu toată smerenia, că Biserica ortodoxă, întemeiată de Hristos, con-

(Continuare în pag. a 5-a)

* Areopagul este o colină aproape de Acropole, partea cea mai înaltă, care domină întregul oraș Atena. Aici își desfășura lucrările tribunalul suprem al Greciei antice.

Mărturii despre activitatea „Reuniunii Sodalilor” din Sibiu 1867—1918

În acest studiu am căutat să oglindim pe baza izvoarelor edite și inedite, unele din cele mai semnificative aspecte din trecutul istoric al „Reuniunii Sodalilor” Români din Sibiu, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului următor care au dus la desăvârșirea unității Statului Național Român. În această perioadă de istorie politică, economică și culturală zbuțuită a românilor din monarhia dualistă austro-ungară, această asociație profesională de ajutor reciproc și culturalizare a tinerelor vlăstare țărănești, a jucat un rol însemnat în viața viitorilor meseriași români, ce vor forma treptat clasa de mijloc în dezvoltarea socială a tuturor românilor din Transilvania și Banat.

Odată cu constituirea acestei „reuniuni” a apărut prima formă de organizare modernă a meseriașilor români din Transilvania și „s-a pus temei în dezvoltarea unei clase (sociale - n.n.), care românilor din cauza vitregității timpurilor din trecut le lipsea fiindcă nu le era permis să o creeze” sub dominația regimului politic habsburgic.

Trebuie să subliniem că după modelul de organizare al sodalilor din Sibiu au fost înființate în decurs de 51 de ani un număr de 24 reuniuni de sodali români în Transilvania și Banat (Brașov, Cluj, Făgăraș, Arad, Lugoj etc.).

Tot în acest context se cuvine să fie menționate legăturile profesionale ce s-au înfiripat între sodalii sibiieni și reuniunile de profil similar, care în condițiile de opresiune socială și națională ale regimului dualist austro-ungar, au resimțit permanent nevoia de a strânge relațiile și de a acționa în coordonare cu centrul sibiian, căruia i-a revenit în unele perioade și rolul de a centraliza și conduce activitatea acestor reuniuni de calfe și meseriași.

Dacă examinăm activitatea „Reuniunii” din Sibiu, în raport cu activitatea desfășurată de celelalte reuniuni similare transilvănene, vom constata că autoritatea și prestigiul acestor „reuniuni” s-a datorat în primul rând, în special preocupărilor ei multilaterale care au cuprins pe lângă „conveniri sociale” și alte forme concrete de manifestare: expoziții de produse industriale, publicarea de lucrări de specialitate, organizarea de cursuri profesionale pe categorii de meserii, înființarea unui despărțământ feminin, etc.

Spre deosebire de studiile și lucrările de specialitate ce au apărut până în prezent despre sodalii sibiieni, în care au

fost utilizate unele din documentele „Reuniunii”, în această lucrare am căutat să valorificăm și alte mărturii inedite din arhivele sibiene.

Orientarea spre această temă de cercetare, cu caracter local și de interes social-economic transilvănean, a fost determinată de rolul ei activ de propagator al culturii naționale în rândul meseriașilor români și de factor de propășire socială și națională a poporului român.

ÎNFIINȚAREA „REUNIUNII”

Premise social-economice

După înăbușirea revoluției de la 1848-1849, în Transilvania au apărut, odată cu abolirea iobăgiei și restrângerea privilegiilor breslelor meșteșugărești, perspective mai favorabile pentru dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste în toate ramurile economiei, cu toate că acest proces obiectiv era încă frânat de puternice rămășițe feudale.

Confirmarea actului din 1848, de desființare a iobăgiei prin patentele urbariale din 1853 și 1854, a însemnat primul pas făcut în direcția dezvoltării relațiilor capitaliste în agricultură, unde în deceniile următoare mulți mici producători s-au ruinat și au fost „nevoiți să-și vândă forța de muncă”.² De asemenea în dezvoltarea industriei, menținerea breslelor cu caracterul lor exclusivist „pe care stadiul pătrunderii relațiilor moderne de producție le golise de conținutul lor economic”,³ constituia o piedică în creșterea forțelor de producție capitaliste. Din această cauză în Transilvania procesul de trecere de la producția meșteșugărească la producția de fabrică, se va dezvolta destul de lent. În aceste împrejurări istorice, care au devenit specifice unei provincii, căreia politica economică habsburgică i-a destinat în primul rând rolul de furnizoare de materii prime și de piață de desfacere pentru mărfurile austriece, reprezentanții gândirii economice românești, dintre care menționăm pe George Barițiu, P. Vasici, N. Cristea, Ioan Roman și B. Baiulescu, deși au subliniat în scrierile lor superioritatea industriei față de manufacturi și meserii, au fost nevoiți, din cauza situației social-economice și naționale în care se găseau românii transilvăneni, să acorde o atenție sporită meseriilor.

Prin promovarea în rândul poporului român a meseriilor

s-a urmărit nu numai consolidarea forței economice și politice a burgheziei românești, ci și formarea unei clase de mijloc care urma să facă legătura între „inteligentă” și clasa țărănimii noastre. Constatând lipsa acestei clase sociale de mijloc, Bartolomeu Baiulescu arată că, prin formarea acesteia noi „facem un serviciu însemnat nu numai indivizilor respectivi, asigurând multor români pâinea de toate zilele, dar ne creem și o burghezie, creiem factori care să ne arate orașe românești, creiem o clasă mijlocie, creiem succursale comercianților români, creiem puterea țării”.⁴

Dacă până la revoluție, regulamentele de breaslă interziceau primirea la meserii a fiilor de iobagi români, după 1851, o dată cu publicarea „instrucțiunii provizorii” de către guvernul absolutist de la Viena, s-a produs „prima mare breșă în privilegiile breslelor”⁵ și s-a deschis un câmp larg de activitate pentru toți locuitorii Transilvaniei care puteau proba că au învățat o meserie.

Din această epocă, când dezvoltarea relațiilor capitaliste a grăbit fenomenul de dezagregare a breslelor conservatoare, s-a desfășurat în toată Transilvania, din dispoziția episcopului Andrei Șaguna, „în tot locul și în toate prilejurile” acțiuni sistematice de lămuriri în popor a celor mai importante prevederi din această dispoziție. Concomitent s-a desfășurat în această direcție și o susținută propagandă, în presa sibiiană, unde s-au publicat o serie de articole, despre însemnătatea meseriilor.⁶

O dată cu formarea unei păături de meseriași români se trece, din 1857, la primele îndemnuri concrete de organizare a meseriașilor noștri, în reuniuni cu caracter profesional și cultural.⁷

Deși au existat în perioada absolutismului habsburgic, asemenea preocupări de asociere a meseriașilor români, acestea nu s-au putut realiza din cauza opoziției vechilor bresle conservatoare.

Abia în timpul regimului liberal habsburgic, începând din 1861, vechile propuneri de asociere a meseriașilor români, au fost transpuse în viață de către profesorul Nicolae Cristea, redactor la ziarul „Telegraful Român”.⁸

Încă din anii de studii de la Leipzig, el a urmărit cu deosebită atenție sistemul de organizare al meseriașilor germani, pe care l-a comparat, după ce a revenit la Sibiu, cu starea de inferioritate social-economică a meseriașilor români transilvăneni, care singuri, neorganizați, aveau de întâmpinat din partea autorităților habsburgice și a breslelor, încă destule greutăți în practicarea liberă a meseriilor.

Începând din 1866, Nicolae Cristea a trecut, atât prin activitatea de propagandă desfășurată în cadrul Telegrafului Român, cât și direct prin diferite deplasări la atelierele meșteșugărești, să lămurească pe meseriași români din Sibiu și din împrejurimi, să constituie o reuniune profesională. După o serie de consultări cu meseriași români s-a constituit un comitet provizoriu pentru a elabora statutele de organizare ale reuniunii profesionale. La începutul lunii martie 1867, comitetul provizoriu a prezentat autorităților

(Continuare în pag. a 6-a)

Prof. **LIDIA** și MIRCEA STOIA

(Urmare din pag. a 4-a)

tinuă să subziste en plenitudine, în Biserica ortodoxă”. Precizarea a fost făcută desigur, nu în sens exclusivist ci tocmai spre a respinge acest sens pe care îl pun în evidență unele declarații oficiale ale Bisericii Romano-Catolice când se are în vedere problema de perspectivă a refacerii unității creștine. Această refacere este concepută ca o revenire la sânul acelei Biserici și mai puțin ca o reînțoarcere la credința Bisericii nedivizate.

În legătură cu această problemă a refacerii unității, patriarhul a ținut să amintească faptul că la Balamand, în 1993, reprezentanții Bisericii catolice împreună cu cei ortodocși, care au participat la dialogul teologic dintre cele două Biserici, au afirmat împreună că „*uniatismul nu poate să fie un model de unitate*”. După acel moment, consensul la care s-a ajuns acolo, pare a se fi erodat iar pozițiile par a se fi crispat din nou. Trebuie să veghem, a spus vorbitorul, pentru a nu se deschide răni care sunt încă rău cauterizate. Multe Biserici ortodoxe se plâng de reluarea prozelitismului (din partea Bisericii Romano-Catolice), pe care ele îl califică drept agresiv. Noi înșine, aici în Siria, ne simțim jenați de *practica sălbatică* a ospitalității euharistice, pe care o resimțim ca un prozelitism latent.”

Pe lângă prozelitism, un alt motiv care amenință sistarea dialogului teologic dintre cele două Biserici este cel al anatemei formulate la Conciliul II Vatican contra celor care nu recunosc infailibilitatea papală. „Suntem cumva obiectul acelor anateme?” a întrebat direct patriarhul Ignatie.

În continuare, vorbitorul s-a referit la starea conflictuală din Orientul Mijlociu și a arătat că atât creștinii cât și musulmanii

Pe urmele Sf. Apostol Pavel

trebuie „să se roage fără încetare pentru ca pacea să domnească în Ierusalim și în Palestina” și pentru ca dreptatea să fie respectată pentru toți care suferă o presiune și discriminări.

În egală măsură, vorbitorul a ținut să arate că „după atâtea secole de masacre, de anateme și de tot felul de refuz al altuia (refuz de a trăi și gândi altfel), comunitatea creștină este chemată să încarneze din ce în ce mai mult mesajul lui Iisus pentru cei săraci, nu numai pentru indivizi ci și pentru toate popoarele sărace. Trebuie, a accentuat vorbitorul, ca noi să găsim cuvintele și mijloacele practice pentru a reaminti națiunilor bogate că bunurile pământești trebuie să fie împărțite ca pentru împărăția lui Dumnezeu, unde... totul aparține lui Dumnezeu și unde toți trebuie să se îndestuleze de bunurile Sale, fără a exclude pe nimeni... Ca și Mântuitorul, creștinii trebuie să spele picioarele tuturor oamenilor, indiferent de religia sau rasa lor. Noi suntem chemați să ștergem lacrimile tuturor celor care plâng.”

Duminică, 6 mai a.c., pe Stadionul Abbaisin din Damasc a fost oficiată o missă, în cadrul căreia, patriarhul greco-melkit Grigorie al III-lea Laham, care este și președinte al Adunării episcopilor catolici din Siria, a rostit cuvântul de omagiere.

La rândul său, papa s-a referit, în cuvântul pe care l-a rostit, la „*devoțiunea filială*” a Siriei față de Sf. Maria, Maica Domnului. Un aspect interesant a fost reținut din cuvântul papal, anume că nu numai creștinii din Siria au o mare iubire filială și o profundă venerație față de Fecioara Maria, ci „*în egală măsură și frații noștri musulmani o respectă*”.

Anticipând finalul vizitei sale în Siria, papa Ioan Paul al II-lea a adus mul-

țumiri patriarhilor și episcopilor catolici din Siria, apoi „iubiților frați” — patriarhii și episcopii ortodocși, tuturor responsabililor altor Biserici și coordonatorilor eclesiali, care s-au asociat catolicilor spre a pregăti și cinsti vizita sa în acea țară, unde Sf. Pavel, din prigonitor al Bisericii lui Dumnezeu a devenit slujitor devotat al ei, țară unde adepții lui Hristos s-au numit pentru prima dată creștini (F. Ap. 11, 26).

În după-amiaza aceleiași zile, programul vizitei la Damasc s-a derulat astfel: — la ora 13 — Întâlnire cu patriarhul și episcopii Patriarhatului greco-melkit din Damasc.

— la ora 17 — Întâlnire în catedrala siro-ortodoxă din Damasc cu clericii, călugării și călugărițele ortodocși și catolici din Damasc și deopotrivă cu credincioși aparținând celor două confesiuni, în prezența Sanctității Sale Ignatie I, Zakka Iwas, patriarhul siro-ortodox din Antiohia.

— 18,15 — Vizită la memorialul Sf. Ioan Botezătorul, în sala de rugăciune a marii Moschei a Omeizilor din Damasc. Apoi, în curtea acestei Moschei, papa a avut o întâlnire cu comunitatea musulmană din Damasc, fiind omagiat de către marele muftiu al Damascului Sheikh Ahmad Kufuro.

Și ziua de 7 mai a fost petrecută de suveranul pontif în Siria. Astfel, după o missă oficiată la ora 8 în capela Nunțaturii apostolice din Damasc, la 9,15 a avut loc vizitarea bisericii Sf. Pavel din Damasc și, în continuare o vizită la memorialul Sf. Pavel din acel oraș.

Tot înainte de prânz, papa s-a aflat la Quneitra, în Podișul Golan, unde, în biserica greco-ortodoxă din acea localitate a înălțat o rugăciune pentru pace în Orientul Mijlociu.

La ora 17,45 papa a avut o întâlnire cu tinerii, în catedrala greco-melkită din Damasc.

Marti, 8 mai a.c., după oficierea missei private, în capela Nunțaturii, papa s-a îndreptat spre aeroportul internațional din Damasc, unde a avut loc ceremonialul plecării, în prezența președintelui Republicii arabe siriene.

În aceeași zi, la ora 14,00 avionul papal a aterizat pe aeroportul internațional din Malta, în prezența președintelui Republicii, Guido Di Marco. La ora 18,00 a avut loc vizita de curtoazie la palatul prezidențial al Marilor Măestri din La Valetta, capitala Republicii.

Miercuri, 9 mai a.c. s-a derulat ceremonialul de beatificare a unor mărturisitori ai credinței creștine în acele locuri. Arhiepiscopul de Malta, Joseph Mercieca, i-a adresat papei cuvântul de omagiere.

La ora 16,30 a avut loc vizita la mormântul uneia dintre persoanele beatificate (Dom George Preca) și o întâlnire cu membrii „Societății pentru Doctrina Creștină”.

La ora 18,00, papa a încheiat vizita sa în Malta, fiind condus la aeroport de către președintele Republicii.

Spre edificare asupra acestei ultime etape a călătoriei papale se cuvine a lectura capitolele 27 și 28 din cartea Faptele Apostolilor. Aici vom afla întâmplările legate de naufragiul corăbiei, care îl transporta pe apostolul neamurilor, în călătoria numită a captivității, spre a fi judecat de către cesarul, la Roma, unde petrece timp de doi ani de zile, învățând cele despre Domnul Hristos, cu toată îndrăzneala” (F. Ap. 28, 31).

Vom căuta să prezentăm în numerele următoare, ale publicației noastre, ecouri ale acestei importante călătorii papale pe urmele Sf. Apostol Pavel.

* Denumirea de „SODAL” provine din limba latină și înseamnă în sens general, tovarășie, frăție, reunire etc. În secolul al XIX-lea, odată cu folosirea ei de către meseriași sași, a căpătat un dublu sens, unul general, cel definit de termenul latin „SODALES” și un sens mai restrictiv, de precizare a unei anumite categorii de asociere sau tovarășie, adică o tovarășie de calfe. În această variantă mai restrânsă, cuvântul sodal a devenit în Transilvania sinonim cu cel de calfa a meșteșugarilor autorizați.

1 Apel public, publicat în ziarul „Tribuna”, nr. 84/1892, p. 334-335.

2 Istoria României, vol. III, Ed. Academiei, București, 1964, p. 1010.

3 Ioana Cristache Panait, *O cerere a meseriașilor și negustorilor din București de la 1866 pentru reapsa duminică*, în revista Studii nr. 2/1969, p. 303.

4 B. Baiulescu, *Despre unele mijloace care ar putea ameliora starea materială a poporului român* în Rev. Transilvania nr. 20, 15 oct. 1975, p. 227.

5 C. Gollner, *Contribuții la istoricul luptei calfelor, din Transilvania împotriva regimului reacționar al breslelor (1849-1860)*, în rev. Studii nr. 4/1968, p. 124.

6 V. Roman, *Culegere de învățături pentru popor*, în Telegraful Român nr. 62, 63, 64/1857, p. 248, 252, 256; 260.

7 V. Roman, *Reuniunile binefăcătoare*, în ziarul Telegraful Român, nr. 99, 100, 101, 102/1857.

8 Despre viața și activitatea lui N. Cristea (1834-1902) s-au scris până în prezent puține lucrări, deși el a fost în mișcarea națională românească din Transilvania, o fire dinamică și întreprinzătoare în lupta de emancipare social-economică și culturală a poporului român. Din cauză că referirile bibliografice despre el sunt încă destul de sumare, am considerat că sunt utile unele informații privind preocupările lui publicistice, economice și politice.

S-a născut la 26 octombrie 1834, într-o familie de țărani din comuna Oena Sibiului, unde a girmat cursurile școlii primare ortodoxe. După absolvirea, în 1857, a gimnaziului de stat din Sibiu, a urmat în localitate cursurile Seminarului teologic, unde deosebitele sale calități intelectuale au fost remarcate de episcopul Andrei Șaguna, care l-a numit în 1859 funcționar în dieceza consistorială din Sibiu. În această calitate el a devenit unul din colaboratorii lui Șaguna și la recomandarea acestuia a primit o bursă de studii de 300 florini pe an pentru a frecventa în străinătate, Universitatea din Leipzig. În anii de studii, între preocupările sale, mai constante au rămas istoria și aplicația pentru științele politice. Tot aici a desfășurat o vie activitate extrașcolară, studiind cu deosebită atenție modul de organizare a meseriașilor germani și a devenit membru activ în cadrul societății „Allgemeiner Wissenschaftlicher Verein”.

Revenit în 1863 la Sibiu, a fost numit profesor la Seminarul Andreian iar din 1865 redactor la „Telegraful Român”, unde a desfășurat o intensă activitate publicistică pentru apărarea drepturilor sociale și naționale ale poporului român.

Prin activitatea desfășurată, dar mai ales datorită gândirii sale social-politice, el a stârnit nemulțumirea autorităților dualiste austro-ungare, care l-au recuzat. În 1883, în funcția de redactor la Telegraful Român, iar mai târziu, în 1894, l-au implicat, în calitate de fruntaș al Partidului național român din Transilvania, în procesul memorandist, când a fost condamnat la 8 luni închisoare.

Demn de relevat este faptul că un asemenea publicist care a făcut „epocă strălucită” în istoria Telegrafului Român iar în viața politică românească a avut un rol important, a fost citorul Reuniunii sodalilor români din Sibiu, unde a funcționat ca președinte timp de 30 de ani.

Ținem să subliniem că în timpul procesului memorandist și a condamnării lui N. Cristea, sodalii sibiieni au fost solidari cu actele politice ale președintelui „Reuniunii”, cu toate că acest gest ar fi putut amenința existența asociației lor.

În această calitate, el a avut un rol important în constituirea și sprijinirea reuniunilor de sodali români din Transilvania, în recrutarea copiilor de țărani, în instruirea profesională și cultural-religioasă ortodoxă și națională a meseriașilor români care au format clasa de mijloc a societății românești și au consolidat în același timp baza economică și politică a burgheziei românești din orașele transilvănene.

Adevărata pricină a suferinței — păcatul

Una dintre ideile fundamentale ale religiei creștine este cea referitoare la atotprezența lui Dumnezeu, prin aceasta definindu-se faptul că universul întreg și omul deopotrivă sunt locuite de prezența Lui. Începând de la cea mai umilă vietate și până la sublimul suflet omnesc toate sunt scăldate de harul divin, fără a se contopi însă cu ele, cum greșit susțineau panteiștii.

Dumnezeu, ființa spirituală absolută, Creatorul cosmosului și al omului, Puterea care le însușește și le susține pe toate în drumul lor spre împlinire, este și rămâne într-o permanentă comuniune cu ele prin energiile necreate izvorâte din ființa Lui.

În pofida acestei realități, omul este adeseori încercat de sentimentul că Dumnezeu s-a îndepărtat de el. Această senzație insolită și dureroasă de golire a ființei sale de divinitate se datorează păcatului.

Nimic nu este însă mai dificil decât a încerca să-i vorbești omului de astăzi despre realitatea păcatului. După ce a ajuns la niște performanțe deosebite, fie în cultură sau în artă, spre a nu aminti decât descinderea pe lună, străpungerea sistemului solar sau pătrunderea în infrastructura materiei, toate acestea te fac să te întrebi în ce măsură este dispus omul acestui sfârșit de secol atât de puternic marcat de amprenta scientismului, să se aplece asupra unei chestiuni de ordin teologic? Un lucru este evident: în știință, în artă și în cultură, omul a făcut progrese uriașe, dar în plan spiritual am înaintat în vreun fel? Putem afirma cu certitudine că am crescut și în acest domeniu sau dimpotrivă, sufletul a rămas același nostalgii și neliniști, cu aceleași înfrigurări și pasiuni, cu farmecul și misterul lui?

Mulți dintre contemporanii noștri nu acceptă să

li se vorbească despre păcat pe considerentul că n-ar fi decât o chestiune anacronică sau ceva mult prea vag, scuturându-se doar la amintirea numelui său, așa cum te scuturi de umbra unui gând neplăcut care te bântuie și-ți dă târcoale și de a cărui prezență ai vrea să scapi. Pentru ei păcatul nu este decât o închipuire care poate duce cel mult la crisparea conștiinței, o stăvilă care se interpune între noi și viața care-și cere cu impetuoasă dreptul de a fi trăită. Păcatul este o problemă de prea mult timp depășită și cu totul nepotrivită spiritului vremii noastre, ca să mai merite atenție, sau dacă chiar există, atunci, în nici un caz nu trebuie luat în seamă, fiind prea neînsemnat pentru a ne mai sinchisi de prezența lui.

Și totuși, el există atâta timp cât va exista omul, iar faptul acesta îl confirmă cu prisosință atât realitatea vieții de zi cu zi, cât și propria noastră existență, dacă am fi sinceri cu noi înșine, va trebui să recunoaștem că el există în ființa fiecăruia dintre noi, fie că-l numim păcat, fie că-l definim într-alt fel. Indiferent însă de modul în care-l desemnăm, trebuie finalmente să recunoaștem că el există și că face parte din însăși structura noastră cea mai intimă: „găsesc deci în mine, care voiesc să fac bine, legea că răul este legat de mine... Văd în mădularele mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minții mele și făcându-mă rob legii păcatului, care este în mădularele mele” (Rm. 7, 21—23).

Am putea spune, într-un anume fel, că ne definim ca oameni în măsura în care constientizăm realitatea păcatului, iar acest sentiment va exista atâta timp cât noi înșine existăm, și cum la calitatea de om nu poți renunța nicicum, oricât de mult te-ai strădui, conștiința păcatului va rămâne vie și trează în fiecare dintre noi. Poate

aceasta și explică drama omului contemporan, care în loc să-și recunoască cu sinceritate și să-și asume cu responsabilitate propria-i realitate existențială, încearcă mereu să o escamoteze, afundându-se tot mai mult în deșertăciunea lumii exterioare, care nu-i poate asigura niciodată altceva decât gustul amar al nimicniciei. Fie că-i contestă cu vehemență prezența, fie că-l ignoră din inconștientă, păcatul subzistă în firea lui ca o rană dureroasă și nevindecabilă pe care te temi să o atingi sau să o privești căci s-ar putea să te îngrozească prin hidoșenia ei. Oricât de mult te vei lăsa prins în vertijul lumii exterioare, încercând să fugi de această prezență lăuntrică nedorită, ceva nelămurit, ca un foc ce arde mocnit sub cenușă, va stârni mereu neliniște înlăuntrul ființei tale.

Teologic, păcatul înseamnă „gresirea ființei”, deci înstrăinarea și îndepărtarea de la scopul pentru care ai fost creat și pe care Dumnezeu l-a imprimat existenței tale — îndumnezeirea. Deci păcatul este o pervertire atât a funcțiilor fizilogice, cât și a celor spirituale. Dacă, spre exemplu, hrana este una din condițiile fără de care n-am putea exista, atunci îmbuibarea este păcat pentru faptul că nu mai este decât o dereglare a instinctului de autoconservare; la fel, procurarea hranei este una dintre rețelile majore ale existenței noastre, avariția însă, nu mai este decât o denaturare grosolană a simțului proprietății, aducătoare în același timp de infinite suferințe.

Copleșit de suferințe și dureri dintre cele mai diverse, pe care nu și le poate explica, omul recurge la cele mai stranii mijloace spre a-și afla măcar alinarea, dacă nu izbăvirea de sub imperiul acestora. Întrebarea firească pe care ne-o punem în fața unei arii situații, aparent fără ieșire, este dacă avem vreo posibilitate prin care să ne putem elibera de suferință?

Oamenii de știință recunosc în genere că principala cauză a majorității bolilor și a suferințelor nu este una de natură fizică, ci mai degrabă de natură spirituală. La un moment dat, ceva se rupe în sufletul omului, pierzându-și astfel capacitatea de a mai lupta, lăsând astfel câmp liber bolii. Dar, chiar dacă știința recunoaște, sau mai bine zis intuiește această realitate, de cele mai multe ori însă, ea este obligată să se declare neputincioasă.

Marea greșală a științei constă în faptul că abordează lucrurile dintr-o perspectivă greșită, așezând efectul înaintea cauzei, deci în loc să lucreze la anihilarea cauzei pentru a obține suprimarea efectului, procedează invers. Spre a obține vindecarea unei boli, trebuie eliminată mai întâi cauza sa reală. Or, se știe că la rădăcina tuturor suferințelor și bolilor se găsește o cauză mult mai profundă decât cea pe care o presupune știința, și deci cu atât mai greu de detectat cu mijloace omenești, și tot pe atât de greu de definit cu

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot NICOLAE STOIA

Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava

La 2 iunie Biserica îl pomeneste pe Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, unul dintre sfinții ale căror moaște se află pe pământul țării noastre. La Suceava, în vechia cetate de scaun a Moldovei, într-o ctitorie mușatină, moaștele acestui mare sfânt mucenic sunt venerate în fiecare zi de o mulțime de credincioși. În decursul vremurilor, acest Sfânt mucenic și-a câștigat supranumele de ocrotitor al ținutului Sucevei și împreună cu Sfânta Prea Cuvioasă Parascheva, al întregii Moldove. Prăznuit în fiecare an la 2 iunie, Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou are și o altă zi de cinste la 24 iunie, când Biserica amintește de aducerea sfințelor lui moaște în cetatea Sucevei, sărbătoare suprapusă nașterii Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul. În această zi numită și a Sânzienelor, orașul Suceava este mai animat ca niciodată. Străzile din preajma mănăstirii sunt practic paralizate. Oamenii petrec noaptea din ajun în aer liber. Maramureșenii, cu portul lor specific, se remarcă printre miile de pelerini care priveghează în curtea încăpătoare a mănăstirii. După Liturgia sărbătorii, racla cu sfințele moaște străbate orașul aflat în sărbătoare. Împreună ierarhi, preoți și mulți, mulți credincioși, transformă această zi în sărbătoare de suflet a unei cetăți cu o bogată și veche istorie.

Așa este pomenit la Suceava un mărturisitor al învățaturii creștine. Faima acestei sărbători a trecut de mult granițele țării. Așa se face că an de an, tot mai mulți clerici și credincioși din alte locuri au venit la Suceava să-l venereze pe acest „prieten” al Mântuitorului Hristos.

În 1982, la ziua aducerii moaștelor Sfântului Ioan cel Nou, într-un mare sobor de arhierii a slujit la Suceava patriarhul Diodor al Ierusalimului (†2000). În timpul Sfinței Liturghii care s-a săvârșit afară, o ploaie torențială a vrut parcă să strice frumusețea acelei zile. Patriarhul Diodor s-a uitat către poarta cea mare, dar nimeni nu s-a mișcat în timpul ploii care a durat câteva minute bune. Aceasta l-a făcut să remarce în cuvântul său: „Am rămas mirat de credința și statornicia voastră. Aici este Ierusalimul și voi spune tuturor ce-am văzut astăzi”. Rămăși credincioși învățaturii Mântuitorului Hristos, mulți credincioși din Bucovina și din alte zone întâmpină pomenirea Sfântului Ioan cel Nou cu o mare bucurie.

Sinaxarele ne spun că Sfântul Ioan s-a născut în Cetatea Trapezunta de lângă Marea Neagră. Era negustor și călătorea mult. Se ruga îndelung, postea și făcea milostenie. Era un creștin râvnitor și nu-și ascundea credința nici atunci când întâlnea potrivnici ai învățaturii celei adevărate. Vremurile erau tulburi. Turcii trimiteau ușor la moarte pe cineva care nu le împărțea credința. Călătorind pe mare, tânărul creștin Ioan a întâlnit un apusean răuvoitor și depărtat de Dumnezeu. Ajungând la Cetatea Albă care era atunci păzită de turci (1232), apuseanul acela s-a dus la dregător cu o pără

mincinoasă, spunându-i: „Este o, dregătorule, un bărbat, care a venit aici cu mine și vrea să se lepede de părinteasca lui predanie și de creștineasca credință a se înstrăina și de credința voastră a se apropia și părtaș predaniilor voastre vrea să fie. Pentru care, cu multe jurăminte, s-a făgăduit mie, mergând pe mare. Pentru aceasta să faci în grabă, cele de trebuință pentru el, ca să primești mare laudă, fiindcă este de rang slăvit, printre cei dintâi din Cetatea Trapezunta”. Auzind acestea dregătorul s-a bucurat și de față cu mulți locuitori ai cetății i-a spus tânărului creștin Ioan: „Destul am auzit despre tine, că vrei să te apropii de credința noastră, fiindcă credința noastră atrage pe cei cu gând curat, iar pe credința voastră, să o lași și să o blestemî înaintea poporului...”. Fericitul Ioan cu tărie a răspuns dregătorului: „... Să nu fie mie să mă lepăd de Hristosul meu... Deci, lasă tu, dregătorule, înșelăciunea necredinței sufletului tău și primește haina dumnezeiescui Botez, care strălucește mai mult decât soarele, și crede în Domnul nostru Iisus Hristos...”.

Acestea auzindu-le dregătorul s-a aprins de ură și a poruncit să-l întindă pe creștin la pământ și să-l bată cu toiege fără milă. Seara l-a legat cu două

lanțuri și l-a aruncat în temniță. A doua zi, după refuzul lepădării de credință, Ioan a fost bătut cumplit. Sinaxarele spun că slugile dregătorului „se schimbau” bătând pe plăcutul lui Dumnezeu, în timp ce acesta rostea rugăciuni. Mai târziu, a fost legat de un cal sălbatic care l-a purtat prin toată cetatea. După atâtea suferințe, capul i-a fost tăiat de sabie. Sângele lui a curs pe pietrele cetății iar Sfințele lui moaște au rămas pe uliță, pentru că nimeni nu îndrăznea să le atingă. În noaptea aceea multe făclii s-au văzut arzând și trei bărbați luminați cântau cântări negărite, cădindu-l și un stâlp de foc se vedea deasupra trupului Sfântului. Dregătorul auzind de minunile ce s-au făcut și temându-se, a poruncit să fie îngropat la loc de cinste trupul Mucenicului.

La locul pămîririi sale și la mormânt s-au întâmplat multe fapte minunate. Auzindu-le, voievodul binecredincios al Moldovei, Alexandru cel Bun, a ținut sfat cu boierii și cu mitropolitul Iosif și a adus de la Cetatea Albă sfințele moaște, așezându-le în biserica domnească din Suceava, în anul 1402.

Mai târziu, mutându-se tronul Moldovei și Mitropolia din Suceava la Iași,

(Continuare în pag. a 7-a)
Protos. TIMOTEI AIOANEI

Gudrun-Liane Ittu, MUZEUL BRUKENTHAL DE LA CONSTITUIREA COLECȚIILOR PÂNĂ ÎN ZILELE NOASTRE, Sibiu, Forumul Democrat al Germanilor din România, 2000, 112 p.

Cartea cercetătoarei si-biene Gudrun-Liane Ittu — doctorand în Istoria Culturii, în acest moment — este binevenită în peisajul cultural sibian și transilvan, prin natura subiectului tratat. De menționat faptul că această carte apare sub patronajul Forumului Democrat al Germanilor din România, fiind inclusă în *Convergențe transilvane*, adică în seria de materiale și documente privind istoria și cultura transilvană. Seria, ajunsă astfel la vol. 9, are menirea de a familiariza cititorul român necunosător de germană cu temele de istorie și cultură transilvană ce au constituit obiect de studiu și preocupare pentru generațiile de învățați anterioare nouă. Structurată pe 11 capitole, cu materialul elegant „dozat” pe domenii, de la cel de istoria artei, la cele de istorie, numismatică, patrimoniu de colecții ori arhitectural, cartea își propune să prezinte Muzeul Brukenthal în evoluția lui. Autoarea folosește materialul de arhivă existent în colecția de manuscrise a Bibliotecii Brukenthal, înglobând pentru prima dată o traducere integrală în română a *Testamentului* baronului von Brukenthal, redactat în 1802.

După *Argument*, care are rolul capitolului introductiv, următoarele trei abordează etapele importante din existența Muzeului Brukenthal, biografia fondatorului, baronul Samuel

von Brukenthal, în calitate de iluminist transilvănean și, respectiv, originea colecțiilor acestuia, colecții ce au constat inițial din pinacotecă și cabinet de stampe, bibliotecă și colecție numismatică și au luat naștere, în principal, în intervalul 1759—1774. Urmează prezentarea Palatului Brukenthal ca reședință a guvernatorului și loc de păstrare a colecțiilor acestuia, opiniile unor vizitatori străini care au văzut colecțiile respective, prezentarea testamentului baronului von Brukenthal — repetăm, pentru prima dată — într-o traducere integrală în română — și consecințele sale, analizate în următorul capitol (al 7-lea), intitulat *Muzeul Brukenthal după Brukenthal*. De asemenea interesante, prin materialul inedit, sunt următoarele trei capitole, despre muzeu în prima jumătate a secolului al XX-lea și până la naționalizare, apoi de la actuala naționalizare la revoluția din decembrie 1989, în fine, după decembrie 1989. Ultimul capitol (*Anexe*), util istoricului de azi, cuprinde o întreagă serie de documente de arhivă pe care autoarea le-a folosit în munca sa. Informație bogată și nu de puține ori inedită, serios argumentată bibliografic, lectură alertă, antrenată, iată numai câteva din caracteristicile cărții recenzate.

[CLEMENT]

Mărturii

(Urmare din pag. a 5-a)

sibiene, trei exemplare din proiectul de statute, împreună cu cererea meseriașilor sibiieni de înființare a „reuniunii”. Concomitent cu demersurile făcute pentru aprobarea statutelor, comitetul provizoriu condus de N. Cristea a lansat un apel către românii sibiieni și din alte localități pentru a sprijini material înființarea acestei asociații de meseriași.⁹

La 4 aprilie 1867, Guberniul Transilvaniei din Cluj, după ce a examinat cererea meseriașilor români, anunță că a trimis „la dispoziția onoratului magistrat sibian două exemplare din statutele Reuniunii sodalilor români din Sibiu, prevăzute cu clauza de confirmare”,¹⁰ ordonând ca unul din exemplare să fie predat lui Nicolae Cristea. Pe baza aprobării guberniale nr. 6181, comitetul fondator, constituie legal „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”.

La prima adunare generală a „Reuniunii”, din 12 mai 1867, care s-a ținut în sala Seminarului Andreian din localitate, au participat, pe lângă cei 28 de sodali și 2 maiștri, un număr public, încât sala era arhiplină.¹¹ Cu acest prilej festiv, Nicolae Cristea a vorbit despre apariția și dezvoltarea meseriilor la diferite popoare europene, subliniind totodată și cauzele care au împiedicat dezvoltarea meseriilor în rândurile poporului român din Transilvania.

După constituire „Reuniunea” a început să desfășoare la Sibiu o intensă activitate profesională și culturală alături de „Astra” și celelalte așezăminte de interes național românesc din localitate, bucurându-se în tot cursul existenței sale de sprijinul și ocrotirea lor.

⁹ Până la 9 martie 1867, listele de subscriere au fost completate de către intelectualii și meseriașii români din Sibiu. Cu acest prilej, judecătorul Ioan Maxim, unul din colecții voluntari, anunță comitetul fondator că a strâns pentru „reuniune” suma de 61 florini. La 10 martie 1867 N. Cristea mulțumește în numele sodalilor sibiieni, tuturor celor care au sprijinit această „întreprindere” cf. *Telegraful Român* din 12 martie 1867.

¹⁰ Arhiv. Stat. Sibiu, fond comitatul Sibiu, doc. nr. 53/1879.

¹¹ *Telegraful Român*, 16 mai 1867, etc.

Biserica Unificării sau pionierii Noului Ev mai este cunoscută în lume ca secta lui Moon. Acesta este fondatorul și conducătorul ei, considerat de adepții ei drept un nou Mesia. Sun Myung Moon s-a născut în 1920 în Coreea de Sud. El a fost exclus din Biserica Penticostală, fiind acuzat de imoralitate. În 1954, împreună cu soția sa, fondează biserica Unificării, declarându-se „părinții adevărați” ai omenirii. Ideologia sectei este reflectată în lucrarea sa fundamentală, intitulată „Incepul divin”. Potrivit ei, Iisus Hristos nu a reușit să-și îndeplinească misiunea pe pământ, de aceea este nevoie de un nou Mesia. Acesta trebuie să fie neapărat descendent dintr-un stat oriental, traversat de paralela 38. Orientale, conform acestei lucrări, sunt doar statele asiatice, iar la paralela 38 sunt doar trei țări: Japonia, China și Coreea. Prima este considerată militaristă, a doua comunistă și deci nu pot fi patria unui Mesia. Și doar Coreea este țara cea mai indicată, iar Moon noul Mesia.

În literatura de specialitate secta moonistă este considerată drept una din cele mai păgâne, amorale, care exercită un impact negativ asupra personalității și a societății, sectă, al cărui scop suprem este crearea unui „stat în stat” — „Imperiul Moon”. Membrii sectei contribuie în modul cel mai direct la crearea și prosperarea acestui imperiu prin acumularea pe diferite căi a mijloacelor financiare. Secta dispune de mai multe întreprinderi industriale, bănci, alte instituții și unități economice în Coreea de Sud, Europa occidentală, SUA. Prin mișturile și corupție Moon a reușit să se facă recunos-

cut în cercurile politice și științifice din mai multe țări. Altele, însă, cum ar fi Franța, Belgia, au interzis activitatea mooniștilor pe teritoriile lor.

În Republica Moldova moonismul a început să pătrundă în anul 1995. La început secta era reprezentată de Federația Internațională-Interconfesională pentru pace în lume și Federația familiilor pentru unificare în lume.

Pentru a racola mai mulți membri ambele organizații afișează cele mai nobile scopuri, pe care le denotă însăși denumirile lor — consolidarea familiei, a rolului ei în societate. Ei sunt acei care ne întâmpină pe stradă cu un zâmbet larg, prietenos, ne întreabă, dacă avem familie și ne propun tot felul de anchete. Dar și acele organizații, care au organizat conferințe somptuoase în cea mai mare sală de ceremonii — Palatul Republicii, la care au participat și demnitari de stat.

Pradă acestei secte cad, în primul rând, tinerii. Vladimir Grițcu și Sergiu Chirsanov sunt doi dintre acești tineri racolați în 1995, dar care au reușit să părăsească ulterior secta. Iată ce a relatat Vladimir Grițcu la o conferință de presă:

Eram student în anul întâi la Facultatea de Istorie. Ca și alți tineri de vârsta mea, eram preocupat de filozofie, eram în căutare de sine, a sensului vieții. M-a impresionat mult sistematicitatea doctrinei mooniste. Am părăsit universitatea, m-am distanțat de societate, am intrat practic într-un conflict social, dar a fost alegerea mea conștientă. În sectă auzeam tot timpul, că noi, moldovenii, suntem o națiune inferioară, că poporul coreean este cel ales de Dumnezeu.

Moonismul — o provocare serioasă pentru creștinismul din Basarabia

După ce a devenit un adevărat poligon pentru zeci de secte, comunități și grupări religioase din Occident și Orient, acum aici prinde rădăcini Biserica Unificării, considerată una din cele mai reacționare din lume.

Timp de doi ani, cât m-am aflat în această sectă, mi-am dat seama că acolo se produc lucruri urâte. Totul se concentrează în jurul personalității lui Moon, care are interesele sale politice, economice, și pe care tinde să le atingă prin orice mijloace legale sau ilegale, morale sau imorale. Astfel, Federația Femeilor are drept scop sarcina să racoleze soțiile demnitarilor de stat, iar Federația Familiilor — să-i atragă pe înșiși acești demnitari. Personal am fost martor când au fost mituiți funcționari de stat. Deseri aceștia nici nu și-au dat seama cu cine fac cârdașie, nu știu ce reprezintă această sectă. Ce-i drept, știu și o persoană cu funcție înaltă, care nu s-a lăsat convinsă de mooniști și a refuzat niște favoruri, care i se propuneau.

Vladimir Grițcu ajunsese să ocupe și o funcție — organizator și translator — în una din subdiviziunile sectei. Fire curioasă și meticuloasă, a încercat să afle mai multe detalii despre structura acesteia, dar nu a primit nici un răspuns. Structura ierarhică a sectei este o taină pentru mooniștii de rând. Se știe doar, că toată comunitatea mondială este împărțită în zone. Republica Moldova face parte din același grup de state cu țările baltice, Rusia, Mongolia. Se face racolaj de membri. Cei din Rusia activează în țara noastră, moldovenii — în Rusia. În Moldova sunt trei conducă-

tori de diferite ranguri: unul este coreean, altul japonez și altul englez sau american.

Vladimir Grițcu spune, că nu știe precis, câți membri are secta moonistă din Moldova, dar crede că sunt în jur de o sută. Ei desfășoară diverse activități. Racolează noi membri, organizează tot felul de conferințe pentru a se infiltra mai lesne în societate, dar și adună mijloace bănești. În acest scop se practică chiar și cerșitul. Astfel, Sergiu Chirsanov a fost delegat în acest scop la Moscova. Aici el lucra câte 12 ore pe zi. „Lucrând” la un hotel din metropola rusă, a avut un conflict cu poliția. Băiatul cinstit și educat, le-a promis poliștilor, care îl reținuseră pentru cerșit, că o să părăsească zona. Dar conducătorul grupului l-a trimis din nou acolo, spunându-i că pentru atingerea scopului suprem scuzabile toate mijloacele, inclusiv și minciuna. Sergiu Chirsanov spune, că el într-adevăr, era convins la început că servește o cauză nobilă. Apropo de morala acestei secte. Aici sunt acceptate de rând cu minciuna, violența, asasinatetele, falsul, corupția, teroarea, destrăbălarea. Mesia Moon recomandă poligamia. Pentru a ajunge „mamă” spirituală o membră a sectei trăiește în comun cu toți „tații” spirituali. Nu am încercat să aflăm, cum s-a derulat activitatea în acest sens a celor doi tineri, aceasta

fiind o temă prea delicată. Dar am înțeles, că unul dintre ei a trăit o adevărată dramă sufletească.

Iată așa, trecând prin mai multe încercări, Vladimir Grițcu și Sergiu Chirsanov s-au convins de adevărata esență a acestei pseudo-religii. Ambii tineri au părăsit secta. Totodată ei încearcă acum, pe toate căile, să împiedice propagarea moonismului în Basarabia. Ei merg prin locurile publice, unde mooniștii fac agitație, și combat deschis sursele acestora. Deseori sunt agresați, amenințați cu răfuială fizică. Dar mooniștii folosesc și alte mijloace de racolare. Iată ce a spus la aceeași conferință de presă Sergiu Chirsanov: Una din metodele cele mai cruciale este introducerea în școală a unui curs de morală și etică, intitulat „Lumea și Eu”. Materialul este expus în așa mod, încât copilul află mai întâi despre Buda, Alah, Mohamed, alți proroci din diverse religii și abia mai apoi, undeva spre sfârșit, printre altele se vorbește despre Iisus Hristos. Iar la cursul superior, elevilor li se spune direct că noul Mesia este Moon, ei iau cunoștință de un discurs de-al acestuia. Chirsanov spune, că mooniștii au desfășurat seminarii pentru pedagogii chișinăueni în vederea introducerii acestui obiect facultativ. O școală a acceptat acest curs.

Conducerea eclesială consideră că pătrunderea în școlile moldovenești a acestei și a altor învățături sectariste este facilitată și de o nouă concepție de educație moral-spirituală, acceptată de Ministerul Educației și Științei. Ori însăși sintagma „educație moral-spirituală”, și nu creștină, deschide calea oricărui învățături, religii și pseudo-religii, străine poporului nostru, care este preponderent creștin-ortodox. Decât o asemenea educație moral-spirituală, mai bine să nu fie introdus deloc un asemenea curs. Cât privește pătrunderea diverselor secte în Moldova, statul trebuie să aibă o poziție mai fermă în fața comunităților religioase care solicită înregistrare în țara noastră. Departamentul Cultelor, abilitat cu această activitate, ar trebui să dea dovadă de mai mult discernământ, să studieze cât de cât esența, caracterul comunităților religioase, care solicită înregistrare, lucru care practic nu se face.

■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■

Ion Popescu Argeșel, MĂNĂSTIRI ȘI BISERICI DIN MUSCEL LA CUMPĂNA DINTRE MILENI, București, 2000, 266 p.

Semnalăm apariția unui volum deosebit de util pentru cei ce doresc să își formeze o imagine complexă și complexă totodată asupra lăcașurilor de cult existente în Muscel, „județul cu fața către Soare”. Această publicație constituie o zestre spirituală de neprețuit nu numai pentru musceleni, ci pentru toți acei care trăiesc pe pământul românesc, milenară vatră a creștinismului.

Profesorul Ion Popescu Argeșel pune în valoare prin această carte-ghid toate cele 203 biserici de mir, mănăstiri, schituri, capele, durate cu evlavie și dor de înalt, de sa ru, scoțându-le din anonimat. Nu poate fi trecut sub tăcere existența lor deoarece constituie „lo-

După paravanul „democrației”, al „drepturilor omului”, al „libertății de conștiință” sunt înregistrate tot felul de culte, care nu au nimic comun cu spiritualitatea noastră. Astfel, se ajunge la situații paradoxale, când, spre exemplu, într-o localitate rurală a fost permisă deschiderea unei case de rugăciuni pentru o singură familie de bapțiști, sosită din alt sat. Sau alta: tinerii moldoveni intră în diverse secte doar pentru a evita satisfacerea serviciului militar. Toate acestea vorbesc, în primul rând, de imperfecțiunea legislației naționale în acest domeniu. Legea privind prozelitismul, adoptată acum câțiva ani, nu funcționează deloc. Tocmai de aceea în R. Moldova activează curente religioase și pseudo-religioase care au fost interzise în majoritatea țărilor pentru impactul lor negativ asupra organismului uman în plan fizic și psihic, dar și asupra societății în general. Este vorba de menționata deja biserica a Unificării, diacnetica lui Hubbard și a. Autoritățile Bisericii Ortodoxe din Moldova sunt foarte îngrijorate de sănătatea spirituală a populației, care în proporție de 90 la sută confesează religia creștin-ortodoxă.

OCTAVIAN MOȘIN,
doctorand în teologie

Sf. Ioan cel Nou

(Urmare din pag. a 6-a)

au fost aduse la Iași și sfintele lui moaste. În anul 1686, din pricina tătarilor, Mitropolitul Dosoftei al Moldovei a dus cinstitele moaste în Polonia, la Jolkiew, unde au rămas 97 de ani, până în 1783, când s-au întors la Suceava prin stăruințele Episcopului de Rădăuți, Dositei.

Astăzi, într-o vreme când mulți se leapădă de adevărata credință pentru avantaje trecătoare, pătimirea și râvna pentru dreapta credință a Sfântului Ioan cel Nou trebuie să fie pentru noi toți o icoană, un exemplu de statornicie și de fidelitate.

Pomenirea sa este un prilej de a aminti că nimic nu contează mai mult decât șederea în preajma lui Dumnezeu și păstrarea credinței celei adevărate, după modelul pe care ni l-a oferit noul mucenic de la Cetatea Albă, Sfântul Ioan.

■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■ ÷ ■

Adevărata pricină a suferinței

creta clar că „nimeni nu poate ierta păcatele, fără numai unul Dumnezeu” (Mc. 2, 7). Cine îndrăznește să-și asume o atare responsabilitate se făcea vinovat de păcatul cel mai grav, al blasfemiei, și în consecință devenea vrednic de a fi lapidat.

La prima vedere, Iisus se pune într-o situație delicată, din care, aparent nu exista ieșire, iar lucrul acesta nu putea decât să-i bucare pe farisei. Așa li mai adăugau încă o piesă la dosarul pe care l-i pregăteau.

Așa cum procedase și-n alte momente la fel de delicate, și de data aceasta îi va lăsa pe ei înșiși să răspundă la întrebare și să dea ei soluția ieșirii din dilemă: „Ce este mai ușor: a zice slăbănogului: Iertate îți sunt păcatele; sau a zice: Scoală-te, ia-ți patul și umblă?” (Mc. 2, 9). Sigur că numai Dumnezeu putea să ierte păcatele, lăsa Iisus să se înțeleagă, confirmând astfel ceea ce afirmau fariseii. Dar de ce alături iertarea păcatelor de vindecarea trupului? Și de ce așeza mai întâi iertarea păcatelor, și ce legătură tainică, care scăpa puterii lor de înțelegere, putea exista între ele? Erau acestea câteva din întrebările care le colindau prin minte, fără să poată găsi însă un răspuns mulțumitor. Copleșiți de neputința

de a răspunde, se vor înclina într-o tăcere vinovată, așteptând cu înfrigurare să vadă deznodământul acestei întâmplări atât de neobișnuite.

În acel moment, întorcându-se spre cel care zăcea tîntuit pe targă, Iisus îi va spune: „Scoală-te, ia-ți patul și umblă!”. Acolo, sub privirile mulțimii uimite, slăbănogul s-a ridicat, uimit el însuși de ceea ce se întâmpla cu el.

A fost o lecție prin care Iisus le demonstra fariseilor cum trebuie privite lucrurile și care este adevărata lor ordine: la baza tuturor suferințelor se găsește păcatul, iar de sub stăpânirea acestora nu ne putem elibera decât atunci când ne eliberăm de robia păcatului.

Or, procedând mai întâi la iertarea păcatelor, rezultă că tocmai aceasta era adevărata pricină a suferinței slăbănogului. Vindecarea de boală nu era decât efectul unei cauze mai subtile care nu se putea însă verifica cu mijloace omenești. Întâmplându-se însă faptul extraordinar al vindecării, Hristos demonstrează — printr-un fapt material verificabil —, că pricina sa încetase. Având deci puterea să ierte păcatele, rezultă că Cel care le-a iertat avea calitatea, pe care numai Dumnezeu o avea, și că deci El însuși era Dumnezeu.

Prin această minune a vindecării slăbănogului, Iisus avea să împlinească ordinea Legii celei vechi, instituind mai apoi o altă ordine, care nu contravenea celei vechi, în care puterea de a ierta păcatele va fi conferită urmașilor săi nemijlociți — apostolii: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând aceasta, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține vor fi ținute” (In. 20, 21—23).

Minunea vindecării slăbănogului este și pentru noi o lecție și un răspuns la întrebarea pe care ne-o punem în legătură cu posibilitatea de a ne izbăvi de suferință. Dacă Iov spunea că suferința este inevitabilă și că „ne naștem suferința așa cum vulturul se înalță în zbor” (Iov 5, 7), această întâmplare vine să ne arate o cale, o posibilitate de a ne izbăvi de suferință. Da, omul poate ocoli suferința, i se poate sustrage dacă va ști să evite cauzele care duc la suferință, și anume păcatele. Nu întâmplător, multora dintre cei pe care îi vindeca, Mântuitorul le adresa îndemnul „de acum să nu mai păcătuiești, ca să nu îți se întâmple și mai rău” (In. 5, 14).

(Urmare din pag. a 6-a)

concepte din sfera științelor pozitive, și anume păcatul. Una dintre noutățile de dată relativ recentă — psihoterapia, propune o abordare a lucrurilor dintr-o altă perspectivă decât cea consacrată în domeniul științelor tradiționale, încercând să vindece trupul de metehnele sale lucrând asupra sufletului. Rezultatele, chiar dacă sunt remarcabile în felul lor, sunt totuși, departe de ceea ce se dorește.

Noi, oamenii, gândim nu cu mult diferit de felul în care gândeau fariseii din vremea Mântuitorului. Acestia, puși în fața vindecării slăbănogului (Mc. 2, 1—12), pe care patru bărbați l-au adus înainte, au fost scandalizați de cuvintele cu care Hristos îl va întâmpina pe slăbănog: „Îți se iartă păcatele”. Modul în care proceda, precum și ordinea de abordare a lucrurilor li se părea absolut nefirească, ba, mai mult, nu puteau înțelege de ce trebuia să-L implice pe Dumnezeu într-o treabă strict omenească. Nu, hoțărât lucru, ceva nu era cum se cuvine în această întâmplare, și în cugetul lor nu ezită să-L acuze pe Hristos că „hulește”.

Privind lucrurile din perspectiva Legii vechi în care fariseii se găseau și după canoanele căreia judecau, raționamentul nu era cătuși de puțin incorect, pentru că Legea de-

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

- **Marți, 1 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, însoțit de Ierom. Daniel Breabăn de la aceeași Mănăstire.
- **Miercuri, 2 MAI a.c.** — A primit pe Maica Stareță Stavrofora Filoftea Potcoavă de la Mănăstirea Bunești, Protopopiatul Rupea, și pe sora Ana Suci de la aceeași Mănăstire.
- **Joi, 3 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a efectuat o vizită de lucru la Șantierul „Academiei Teologice” de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus.
- **Vineri, 4 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit la reședința mitropolitană în prezența P.S. Visarion Râșinăreanu, episcop-vicar și a Permanenței Arhiepiscopiei Sibiu pe Dl. Ing. Ilie Carabulea și pe D-na economist Maria Belacu, în legătură cu cauza Hotelului Bulevard.
- **Duminică, 6 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe Monahia Eusebia de la Reședința Episcopală Buzău.
- **Luni, 7 MAI a.c.** — I.P.S. Sa s-a întâlnit cu P.S. Visarion Râșinăreanu, P.C. Consilier Ezechil Oancea și P.C. Consilier Ioan Floca.
- **Marți, 8 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a prezidat la Reședința mitropolitană lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
- **Miercuri, 9 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe secretarul Mănăstirii Frâsinei, P.C. Ierom. Ioanichie și pe P.C. Ierom. Lavrentie.
- **Joi, 10 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe Monahia Irina Călin, stareță Mănăstirii Pissioaia, jud. Prahova.
- A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, Protopopul Mediașului, jud. Sibiu.
- **Vineri, 11 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a făcut o vizită la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus unde s-a întâlnit cu Arhitect Modran Victor, Arhitect Alexe Plămădeală și Ing. Ionită toți din București, responsabili ai proiectului de construcție a Academiei Teologice de la Mănăstirea Sâmbăta.
- **Luni, 14 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P. C. Consilier Arhid. Ezechil Oancea.
- **Miercuri, 16 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Pr. Romul Roșca Protopopul de la Săliște jud. Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Prof. Drd. Victor Neamțu, Directorul Seminarului Teologic din Brașov.
- **Joi, 17 MAI a.c.** — I.P.S. Sa s-a întâlnit cu D-na Rodica Bălașa din Tg. Mureș.
- **Vineri, 18 MAI a.c.** — A primit pe P.C. Pr. Tiflea de la Capela Spital din Tg. Mureș.
- S-a întâlnit cu P.C. Pr. Alexandru Comșa, protopopul de la Rupea.
- A primit pe P.C. Pr. Vasile Zărnescu, parohul Bisericii „Bartolomeu” — Brașov.
- **Duminică, 20 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a participat la Sf. Liturghie în Capela Spitalului Universitar din Tg. Mureș.
- A primit vizita P.C. Arhim Ioan Iovan și a Maicii starețe stavrofora Cristina de la Mănăstirea Recea, jud. Mureș.
- **Luni, 21 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit vizita P.C. Pr. Silviu Negruțiu din Tg. Mureș.
- **Marți, 22 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe I.P.S. Andrei Andreicuț, Arhiepiscopul Alba Iuliei, însoțit de P.C. Pr. Protopop Nicolae Șincan din Tg. Mureș.
- I.P.S. Sa s-a întâlnit cu P.S. Visarion Râșinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiuului.
- **Miercuri, 23 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mănăstirii „Constantin Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus și pe P.C. Pr. Valentin Sicoe, Secretar eparhial.
- **Joi, 24 MAI a.c.** — I.P.S. Sa s-a întâlnit cu Dl. Adrian Păunescu, scriitor și poet, Senator de Dolj și cu Dl. Prof. Ioan Nicolaescu, Senator de Tg. Mureș.
- A primit pe Dl. consilier ec. Mircea Solovăstru, din Tg. Mureș.
- **Vineri, 25 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe Prof. Ing. Dr. Dumitru Șoaită, Decanul Facultății de Inginerie „Petru Maior” din Tg. Mureș cu familia.
- A primit pe P.C. Pr. Silviu Negruțiu și pe Dl. ec. Mircea Solovăstru din Tg. Mureș.
- **Sâmbăta, 26 MAI a.c.** — A avut o întâlnire particulară cu dl. prof. univ. dr. Ioan Pascu, Șeful Secției de Neurologie din Tg. Mureș.
- **Marți, 29 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Pr. Simion Sășăujan, consilier ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiuului.
- **Miercuri, 30 MAI a.c.** — A primit pe P.C. Pr. lector Dr. Mircea Ielciu de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- **Joi, 31 MAI a.c.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Pr. Vasile Cheslărean de la Parohia Acliu, Protopopiatul Săliște.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA
- Parohia Ighișul Vechi — numiri
- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAȘOV
- Parohia Holbav — numiri
- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU
- Parohia Turnșor I — examen concurs
- Parohia Broșteni — numiri
- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ
- Parohia Florești — numiri
- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SĂLIȘTE
- Parohia Rod — numiri
- Parohia Polana I — la transferări
- PROPOPIATUL ORTODOX ROMÂN FĂGĂRAȘ
- Parohia Recea — numiri

Termen de concurs: 1 Iunie - 1 Iulie 2001

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termenul legal la Oficiile Protopoști anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopoști ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopoși sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa, vechimea în funcția anterioară, examene absoluite, situația socială (domiciliul, copiii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Vechimea în preoție trebuie să fie de minimum 5 ani, la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numărării.

ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Pr. SIMION SĂȘUJAN
Consilier ad-tiv bisericesc

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU și săvârșit următoarele:

- **23 APRILIE a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica Schitulul Foltea cu hramul „Sf. Gheorghe” roștind cuvânt de învățătură. A săvârșit apoi în sobor slujba sfeștăniei și taina Sf. maslu.
- **24 APRILIE a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană cu prilejul zilei Sf. Ierarhi Ardeleleni.
- **27 APRILIE a.c.** — P.S. Sa a vizitat mănăstirea Vladimirești, jud. Galați și Mausoleul de la Mărășești.
- **28 APRILIE a.c.** — P.S. Sa a participat la invitația P.S. Casian Crăciun la lucrările Simpozionului organizat de Episcopia Dunării de Jos cu prilejul împlinirii a 7 ani de la trecerea la cele veșnice a arhiepiscopului Antim Nica.
- A vizitat mănăstirea de maici de la Lacul Sărat și biserica Precista din Galați.
- **29 APRILIE a.c.** — P.S. Sa a făcut parte din soborul de arhieresc care au săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala episcopală din Galați și slujba parastasului pentru arhiepiscopul Antim Nica al Dunării de Jos.
- **1 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană din Sibiu iar seara Vecernia și Acatistul Învierii în Catedrală.
- **4 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **5 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- A vizitat noua biserică cu hramul „Pogorărea Sf. Duh” din Sibiu - Valea Aurie.
- Seara slujește Vecernia în Catedrală.
- **6 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica monument istoric „Sf. Treime” din Sibiel, prot. Săliște, roștind cuvânt de învățătură.
- A participat la festivitatea de atribuire a numelui Pr. Zosim Oancea muzeului de icoane pe sticlă din Sibiel.
- A cercetat canonic bisericile parohiale din Cristian și Orlat vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei.
- Seara a săvârșit slujba punerii pietrei de temelie la noua biserică cu hramul „Schimbarea la față” din parohia Valea Lungă - prot. Mediaș (pr. paroh Marius Custelcean), roștind cuvânt de învățătură.
- **8 MAI a.c.** — P.S. Sa a participat la deschiderea festivă a manifestării „Zilele Educației Naționale” desfășurate la Sibiu.
- A luat parte la lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
- Seara a slujit Vecernia și Acatistul Învierii în Catedrală.
- **9 MAI a.c.** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la Schitul Păltiniș.
- **10 MAI a.c.** — P.S. Sa a făcut o vizită canonică la biserica „Nașterea Sf. Ioan Botezătorului” din Sibiu aflată în șantier de construcție.
- **12 MAI a.c.** — P.S. Sa a făcut parte din soborul slujitor care a slujit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană din Craiova și slujba parastasului pentru vrednicul de pomenire, Mitropolitul Nestor Vernicescu al Olteniei.
- **13 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Treime” - Barițiu Brașov roștind cuvânt de învățătură și a înmănat Crucea patriarhală P.C. prot. Zenovie Moșoiu.
- A săvârșit taina Sf. Cununii tinerilor Florin și Bianca Gârloaia în biserica „Sf. Paraschiva” din Brașov.
- Seara a slujit Vecernia și a predicat la biserica „Înălțarea Domnului” din Brașov și a acordat Crucea Patriarhală P.C. Pr. prof. Victor Neamțu parohul bisericii.
- În aceeași zi a cercetat și bisericile parohiale din Șona, prot. Făgăraș.
- **15 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Vecernia și Acatistul Învierii în Catedrală.
- **17 MAI a.c.** — P.S. Sa a prezidat lucrările Conferinței preoțești din protopopiatul Mediaș.
- **19 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- A vizitat noul Muzeu al Satului din Tălmăcel, prot. Avrig.
- **20 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Împărați” de la mănăstirea Boholt-Făgăraș, roștind cuvânt de învățătură.
- Ierod Daniel Breabăn a fost hirotonit într-un preot pe seama mănăstirii „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus.
- Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica „Sf. Trei Ierarhi” din Făgăraș - Combinat (Pr. paroh Ioan Onciu).
- A cercetat și șantierul noii catedrale aflate în construcție în Făgăraș.
- **21 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Împărați” din orașul Victoria (Pr. paroh Octavian Smădu), roștind cuvânt de învățătură cu prilejul zilei hramului.
- Seara a slujit Vecernia și Acatistul „Sf. Împărați” în Catedrală.
- **22 MAI a.c.** — P.S. Sa a prezidat lucrările Conferinței preoțești din protopopiatul Rupea.
- A cercetat canonic și mănăstirea „Sf. Gheorghe” din Bunești și a vizitat Mănăstirea Recea.
- **24 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica cu hramul „Înălțarea Domnului” din Viștea de Jos, prot. Făgăraș, roștind cuvânt de învățătură. P.C. pr. paroh Ioan Năftănăilă a fost hirotonit într-un sachelar.
- A fost sfințită și noua troiță ridicată în comună în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Seara a slujit Vecernia și a predicat la mănăstirea din Berivcii Mari cu hramul „Înălțarea Domnului”.
- **26 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană.
- A vizitat Capela Militară de la U.M. 01336 - Zalău.
- A participat la programul festiv organizat la Teatrul Dramatic din Baia-Mare cu prilejul împlinirii a 80 de ani de viață ai P.S. Episcop Iustinian Chira.
- **27 MAI a.c.** — P.S. Sa a făcut parte din soborul slujitor care a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala din Baia-Mare.
- A luat parte la recepția oficială oferită de Consiliul Eparhial al Episcopiei Maramureșului în onoarea P.S. Episcop Iustinian.
- **29 MAI a.c.** — P.S. Sa a prezidat lucrările Conferinței preoțești din protopopiatul Brașov.
- În aceeași zi a cercetat canonic și mănăstirea Bucium, prot. Făgăraș.
- **30 MAI a.c.** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela Seminarului Teologic din Făgăraș.
- A prezidat examenul de atestat teologic de la același seminar.
- **31 MAI a.c.** — P.S. Sa a prezidat lucrările conferinței preoțești din protopopiatul Sibiu la care au participat și preoții din prot. Avrig, Săliște și Agnita.

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Editura Humanitas publică *Psihologia lui Platon*, de Yvon Brès, traducere din franceză de Mihaela Alexandra Pop, București, 2000, 469 p.

„Studiul lui Yvon Brès, profesor la Universitatea Paris VII, propune o lectură în cheie psihanalitică a Dialogurilor, focalizată asupra problemei erosului la Platon.

La capătul unei analize de o desăvârșită rigoare, certătorul ajunge la concluzia că opera platonice dezvăluie o experiență a iubirii și un mod de a o înțelege pe care abia modernitatea le-a redescoperit. Platon pare astfel să vestească ponderea psihologiei abisale în gândirea secolului XX.

Iată m-am oprit puțin asupra capitolului VII care se ocupă cu: *Lumea de dincolo*. Ce va vrea oare să ne spună? Și voi cita următorul pasaj:

„Este știut de multă vreme că meditația filozofică despre moarte nu are decât foarte rar drept cauză teama justificată de o moarte apropiată (boală, bătrânețe) sau spectacolul morții altuia. Reacția asupra morții - eveniment nu este, în majoritatea timpului, decât expresia preocupărilor filozofice sau spirituale privitoare la sensul vieții umane în actualitate, și nu în limita ei. De la Platon însuși la Sartre, această ambiguitate a reflecției despre moarte poate fi urmărită în operele lui Epicur, Montaigne, Bossuet, Rilke și Freud.

Ni se pare mai verosimil că Platon a folosit moartea lui Socrate ca temă pentru trei dialoguri în momentul în care desfășurarea propriei sale cercetări îl obligă să abordeze tema filozofică a morții”.

Cartea cuprinde XII capitole care merită citite cu mare interes.

★

● *Onisie Morar - o credință, un drum, o viață* - ediție îngrijită de Prof. Rodica-Ana Dan (n. Morar), Prof. Valeria-Gemma Moraru, volum tipărit cu binecuvântarea I.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscop al Clujului, Editura „Renașterea”, Cluj-Napoca, 2000, 235 p.

Părintele Onisie Morar a trecut la cele veșnice în 1995, după ce a fost la început greco-catolic, iar în 1958 la 8 septembrie a trecut la ortodoxie, și a fost Vicar-administrativ al Arhiepiscopiei Clujului între anii 1974-1979.

A fost un preot bun și a rămas credincios ortodoxiei până la moarte.

Cartea aceasta e o amintire despre dânsul scrisă de prietenii și admiratorii. E o carte bună despre un preot revenit la ortodoxie, pe care a iubit-o și a slujit-o până la moarte.

Iată ce spune într-o Confesare din 1994: „Pe lângă licențele obținute în urma studiilor universitare, am dobândit suprema licență în experiența vieții pentru care nu pot prezenta un act scris, însă o am în inima și sufletul meu, drept călăuză în viață”.

L-am cunoscut și am prezidat examenul de doctorat al ginerelui său Alexandru Moraru.

Să ne amintim de dânsul cu dragoste.

★

● *Scrisori de Ioan Alexandru și Iustinian Chira*, Baia Mare, 2001.

Până la pagina 133, avem scrisorile lui Ioan Alexandru, iar mai departe până la pag. 315 sunt scrisorile lui Iustinian Chira către el.

„Viața lui Ioan Alexandru a fost o chemare, o sfântă și înaltă chemare spre lumină, spre viață, spre harul cel mai presus de tot ce este creat, de tot ce este trecător și zadarnic”.

Prea Sfințitul Iustinian Chira, care a corespondat cu poetul Ioan Alexandru, își face o datorie de demnă prietenie publicându-i aceste scrisori care ne arată sufletul mare al lui Ioan Alexandru.

Acest poet credincios își arată toată credința lui în Dumnezeu și neamul său.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

★

● Editura „Almarom” - Râmnicu Vâlcea publică: *În dar ați luat, în dar să dați*, de P.C. arhim. dr. Chesarie Gheorghescu, Mănăstirea „Dintr-un Lemn”, 2000, 355 pag. E o adunare de articole și predici bune, care merită citite.

Semnalăm și cea de a doua lucrare cu titlul: *Învățătura ortodoxă despre iconomia divină și iconomia Bisericească*. Este teza de doctorat în teologie, ediția a II-a, a părintelui Chesarie Gheorghescu, lucrare foarte bună care îi face dreptate.

Iată ce spune P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae: „Tema este tratată atât de extins și de bogat și pentru faptul că autorul o conține identificându-se cu toate aspectele operei de mântuire înfăptuită de Dumnezeu în Hristos. Considerăm că autorul a făcut un lucru bun, trecând în revistă studiile de teologie românească referitoare la iconomie, deși, ni se pare, că, din această «listă» au rămas pe dinafară unele studii din teologia românească mai vechi.

Lucrarea este însă merituosă prin abundența de material concentrat în ea și prin problemele de mare interes pe care le pune și care pot suscita noi preocupări cu tema iconomiei în Biserica Ortodoxă, temă atât de caracteristică acestei Biserici”.

E păcat că prea curioșii să n-a ajuns la vreme în ierarhia superioară a Bisericii.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Râșinăreanu - episcop-vicar, — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — readactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 75 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1 -61 15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută. B.C.S.A., Sucursala Sibiu.